

Moderskap och barnuppfostran

-En studie om moderskap och barnuppfostran ur
svenskt och fornjugoslaviskt perspektiv

Motherhood and childraising

*-A study about motherhood and childraising from
swedish and former jugoslavian perspective*

Senahida Dervisic
Hanna Wisell

Moderskap och barnuppfostran

-En studie om moderskap och barnuppfostran ur
svenskt och fornjugoslaviskt perspektiv

Motherhood and childraising

*-A study about motherhood and childraising from
swedish and former jugoslavian perspective*

Senahida Dervisic
Hanna Wisell

Handledare: Margareta Bredmar

SAMMANFATTNING

Syftet med studien är att få en förståelse kring synen på moderskap och barnuppfostran. Vi vill också öka kunskapen om skillnader och likheter mellan etniskt svenska mammor och mammor med ursprung i före detta Jugoslavien. Alla informanter är dock sedan länge bosatta i Sverige. Vi vill även synliggöra hur föräldrarna själva ser på moderskap och barnuppfostran utifrån etnisk tillhörighet. Vi har bland annat använt oss av sociologerna Giddens, Baumans, Bäck-Wiklunds samt Beck & Beck-Gernsheims teoretiska begrepp. Studien bygger på en kvalitativ forskningsansats och för att analysera vårt insamlade datamaterial har vi använt oss av en hermeneutisk ansats.

Resultatet av vår forskning tyder på att mammorna har många gemensamma tankar kring moderskap oavsett etniskt ursprung. Samtliga informanter menar att för att vara en god mamma så är närvaro det viktigaste. Samtliga mammor tycker också att en god uppfostran innebär att vägleda och guida sitt barn. Vi har dock kunnat uppfatta vissa skillnader mellan de etniskt svenska mammorna och mammorna från före detta jugoslavien. Detta bland annat gällande vilka slags svårigheter de stöter på i sin uppfostringsroll. Vi har också kunnat se att de olika etniciteterna tar hjälp ifrån olika personer i sin närhet. Övriga skillnader som framkommit är att de före detta jugoslaviska informanterna känner sig säkrare i sin mammaroll och jämför sina barn med andras barn i mindre utsträckning än de svenska informanterna gör. Dessutom ser vi skillnader i vad eller vilka som påverkar mammorna i deras sätt att uppfostra.

Nyckelord: moderskap, uppfostran, etnicitet, moderskap och etnicitet, moderskap och uppfostran, moderskap uppfostran och etnicitet, traditioner, normer, kultur

FÖRORD

Vi vill börja med att tacka vår handledare Margareta Bredmar som stöttat och inspirerat oss i vår uppsatsprocess. Vi är tacksamma för väldigt god handledning.

Vi vill dessutom rikta ett varmt tack till er samtliga som deltagit i vår studie. Tack för att ni med öppenhet delat med er av er syn på moderskap och uppfostran trots att det är frågor som inte alltid är självklara att diskutera med vem som helst. Vi har lärt oss väldigt mycket under resans gång och är enormt tacksamma över att ni tagit av er tid för att bidra till vår studie.

Slutligen vill vi rikta ett innerligt TACK till våra nära och kära som stöttat och peppat oss. Som funnits vid vår sida både de soliga dagarna och de dagar då himlen känns grå. Tack för er kärlek och ert outtröttliga stöd.

Senahida Dervisic
Hanna Wisell

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	1
1.1	SYFTE	2
1.2	FRÅGESTÄLLNINGAR	2
1.3	CENTRALA BEGREPP	2
1.4	AVGRÄNSNINGAR	3
1.5	SÖKFAS	3
1.6	DISPOSITION	4
2	TEORI	5
2.1	VAD INNEBÄR DET ATT VARA MAMMA?	5
2.2	TEORETISK REFERENS RAM	6
2.2.1	<i>Moderskap och förändrade samlevnadsmönster</i>	7
2.2.2	<i>Identitetsskapande i det senmoderna samhället</i>	8
2.2.3	<i>Den anpassningsbara identiteten</i>	10
2.2.4	<i>Det nätverkande samhället</i>	11
2.2.5	<i>Sammanfattning</i>	12
2.3	TIDIGARE FORSKNING	12
2.3.1	<i>Barnuppfostran med experthjälp</i>	12
2.3.2	<i>Den självständiga individen</i>	13
2.3.3	<i>Traditioner genom generationer</i>	14
2.3.4	<i>Kulturförhandlingar</i>	15
2.3.5	<i>Sammanfattning</i>	16
3	METOD	17
3.1	VETENSKAPLIGA GRUNDER	17
3.2	URVALSSTRATEGIER	22
3.3	DATASTRATEGIER	23
3.4	PRAKTISKT GENOMFÖRANDE OCH ANALYS	24
3.5	STUDIENS TROVÄRDIGHET OCH KVALITET	25
3.6	ETISKA ÖVERVÄGANDEN	27
4	RESULTAT OCH ANALYS	29
4.1	BARNUPPFOSTRAN PÅ BÄSTA SÄTT	29
4.2	PÅVERKAN UTIFRÅN	32
4.3	ETT TIPS FRÅN MIG TILL DIG	38
4.4	SAMMANFATTNING	39
5	DISKUSSION	42
5.1	METODDISKUSSION	42
5.2	RESULTATDISKUSSION	46
5.3	AVSLUTANDE DISKUSSION OCH SLUTSATSER	52
5.4	FÖRSLAG TILL FRAMTIDA FORSKNING	53
6	REFERENSER	55
6.1	BILAGA 1: MISSIVBREV	58
6.2	BILAGA 2: INTERVJUGUIDE	59

1 INLEDNING

Vår uppfattning är att få ämnen så lätt leder till heta och spännande diskussioner som föräldraskap och barnuppfostran. Vi tror oss kunna se att uppfostringssätt skiljer sig, inte bara över tid utan också över landsgränser. Olika länder styrs av olika normer och kulturella skillnader och det som var högaktuellt för ett halvår sedan kan idag vara helt irrelevant. Dagligen skrivs debatter och nya rön där ämnet avhandlas med stort intresse. Varje familjs barnuppfostran är unik och vår uppfattning är att inte sällan verkar föräldrar tycka att just deras sätt att uppfostra är det bästa.

“Sociologin studerar förhållandet mellan en enskild människas förmåga att bestämma sin egen livsbana och de ramar som sätts av det samhälle den lever i” (Månsson, 2010, s 21). Vi finner det således intressant att studera moderskapet ur olika etniska perspektiv, där dock samtliga mammor i studien numera och sedan många år tillbaka, lever i Sverige och därmed är under påverkan av de svenska normerna. Vi vill jämföra synen på moderskap för att ta reda på om det finns skillnader och likheter beroende på mammornas olika etniska bakgrund. Vad är det egentligen som påverkar mammornas livsbana? Orsaken till vår valda studie motiveras dels av de intressanta diskussioner som avhandlats mellan oss två forskare, där Senahida Dervisic har fornjugoslaviskt ursprung och Hanna Wisell har svenskt ursprung. Vi har många gånger diskuterat föräldraskapets komplexitet då egna värderingar i olika grad påverkas av samhällets rådande normer och av våra familjers traditionella normer. Vi anser också att vår forskning är värdefull med tanke på det mångkulturella samhälle vi idag lever i. Vi får i och med denna studie bland annat ta del av hur kvinnor med annat etniskt ursprung resonerar kring moderskap och barnuppfostran och om det skiljer sig från det svenska synsättet.

Dagens individualiserade samhälle kännetecknas av att den tillskrivna identiteten inte längre är självklar, utan snarare blivit något som vi kan forma efter behov och önskemål (Bauman 2002). Vi vill således med denna forskning få en ökad förståelse för vilka komponenter som är viktiga för kvinnorna i deras roll som mamma.

Studiens syfte är att skapa förståelse för mammors åsikter kring barnuppfostran, både hos etniskt svenska mammor och mammor med ursprung i före detta Jugoslavien. Vad tycker de kännetecknar en god mamma? Handlar det om att forma, vägleda och lära ut vad som är rätt och fel? Vilka problem stöter de på och vem eller vad kan de ta hjälp av? Är de trygga i sin roll som mamma och vem påverkar dem? Formas mammornas uppfostringssätt av samhällets normer eller är det kanske familjens värderingar och traditioner som väger tyngst?

Det har framkommit att det saknas forskning kring det mångkulturella föräldraskapet i Sverige. Detta trots att minst 15% av invånarna idag är av annan etnisk härkomst (SCB, 2013). Vi frågar oss bland annat hur mammor med annan kultur och andra normer i bagaget förhåller sig till barnuppfostran i dagens Sverige.

När det gäller familjesociologi i det senmoderna samhället finns det flera olika sociologiska teoretiker som intresserar sig för ämnet, bland annat Anthony Giddens, Ulrich Beck och Elisabeth Beck-Gernsheim samt Margareta Bäck-Wiklund. Vi finner dessa teoretiker relevanta för vår forskning och vi kommer därför analysera vårt datamaterial med hjälp av dem.

1.1 Syfte

Syftet med studien är att få ökad kunskap om hur mammors barnuppfostran påverkas av traditionella normer samt nyförvärvade normer och detta i förhållande till mammornas fornjugoslaviska och svenska ursprung.

1.2 Frågeställningar

1. Hur påverkas mammor av traditionella normer gällande barnuppfostran?
2. Hur påverkas mammor av nyförvärvade normer gällande barnuppfostran?
3. På vilka sätt skiljer sig barnuppfostran mellan de båda etniska mammagrupperna och vad har de gemensamt?

1.3 Centrala begrepp

Norm: Regler för hur människor ska bete sig och förväntningar på hur en individ ska utföra något eller uppträda. Det är ett begrepp för allmänt delade, men många gånger underförstådda, regler och förväntningar. (Ralf Dahrendorf, 1971).

Traditionella normer: Traditioner och värderingar som förs vidare genom släktled och samhällsskikt. Dessa förmedlas bland annat genom seder.

Nyförvärvade normer: Normer som individer socialiseras in i, i mötet med nya grupper eller i nya samhällen.

1.4 Avgränsningar

Till att börja med vill vi förtydliga att vi självklart tycker att även pappor har en viktig roll i barns uppväxt. Vi har däremot i den här studien valt att avgränsa oss genom att enbart intervjua och fokusera på mammornas perspektiv och erfarenheter eftersom vi tror att pappors engagemang och delaktighet kan variera mellan olika familjer. Vid detta tillfälle har vi valt att inte fokusera på genusperspektivet av föräldraskapet.

I studien har vi valt att fokusera på kvinnor i åldern 25-35 år. Enligt SCB (2011) var medelåldern för barnafödande år 2011 30,8 år. Vi anser därför att kvinnor i denna åldersgrupp kan bidra med svaren på studiens frågeställningar.

1.5 Sökfás

För att hitta relevanta vetenskapliga artiklar till vår forskning utfördes sökningar på Unisearch, Scopus, Liu bibliotekskatalog, LIBRIS och Google. Vår handledare samt bibliotekarie har också rekommenderat vissa böcker.

Vi använde oss bland annat av sökorden "motherhood, parenting and ethnicity" tillsammans. Vi fick då fram 387 träffar varav en kändes relevant för vår forskning och därför presenteras i kapitlet "tidigare forskning". Andra träffar berörde främst aspekter som hälsa, språk och ekonomi vilket inte var relevant för vår forskning. Vi sökte även på orden "motherhood and parenting" tillsammans. Här fick vi en mängd träffar och för att därför få det överskådligt begränsade vi artikelsökningen till år 2015. På så sätt fick vi på Scopus upp 584 träffar. Bland dessa träffar kunde vi hitta ett par relevanta artiklar som vi valt att presentera i vårt kapitel om tidigare forskning. Vi gjorde även sökningar på orden "motherhood", "parenting", "ethnicity" var för sig och fick då upp oerhört mycket forskning kring detta med flera tusen träffar per sökord. Det här tyder på att moderskap och uppfostran är väl utforskade områden. Exempel på tidigare forskning vid sökning på "motherhood" är träffar kring ungt moderskap, sexualitet och moderskap samt förstagångsmödrarskap. En sökning på "parenting" gav exempelvis träffar kring att vara förälder till funktionshindrade barn, att vara förälder till barn med anorexia samt gränssättning i föräldraskapet. Sökningar på "ethnicity" gav många träffar som gällde specifika länder och specifika frågor såsom "Valdeltagande i Ukraina", "Röstfördelningar vid val i Afrika" och "Religion och socialisation i Kanada". Det vill säga, studier som var irrelevanta för vår forskning.

Vi hittade forskning som angränsade till vår studie, där man bland annat forskat kring moderskap och kulturkrockar, då främst kring österländska kulturer. Vi fann dock kunskapsluckor kring just den typ av forskning som vi har utfört, det

vill säga forskning kring fornjugoslaviska och etniskt svenska mammors syn på moderskap och uppfostran.

Vid våra sökningar har vi medvetet sökt sådant som berör ämnet sociologi och vi har försökt begränsa oss till litteratur som är relevant för vår empiri. Då vi har haft ett öppet förhållningssätt och en induktiv ansats så har aktuella teorier och begrepp utvecklats efterhand under forskningsprocessens gång.

1.6 Disposition

Kapitel ett inleder vår uppsats och förklarar varför vi valt det forskningsområde som vi gjort. Vi vill ge läsaren en inblick i ämnet moderskap och uppfostran och vi hoppas på att fånga läsarens intresse. Vi redogör också för vårt syfte, våra frågeställningar, våra avgränsningar samt vår sökfase.

Kapitel två presenterar tidigare forskning gällande moderskap, barnuppfostran, traditioner och etnicitet i relation till barnuppfostran. Vi presenterar de teoretiker som vi valt att använda oss av när vi senare i arbetet gör vår analys av den insamlade empirin.

Kapitel tre behandlar vårt metodologiska tillvägagångssätt, vår databearbetning, vårt praktiska genomförande, studiens reliabilitet och validitet samt etiska överväganden.

I kapitel fyra presenterar vi vårt insamlade datamaterial. Vi analyserar de kvalitativa intervjuer som vi genomfört med fem svenska och fem före detta jugoslaviska mammor. Resultatet behandlas under tre separata punkter; Barnuppfostran på bästa sätt, påverkan utifrån, ett tips från mig till dig. Kapitel avslutas med en sammanfattning.

Kapitel fem består av en metoddiskussion, en resultatdiskussion samt en avslutande diskussion där vi tar upp slutsatser som vi kommit fram till i vår forskning. Som avslutning på kapitlet ger vi förslag till framtida forskning.

Vi författare har under arbetets gång till största delen arbetat tillsammans i ett gemensamt dokument. Det som vi har delat upp mellan oss är fem intervjuer var samt fem transkriberingarna var. Dessutom har vi delat upp tidigare forskning och metodkapitlet. I metodkapitlet har Senahida bland annat fokuserat på ontologi och epistemologi och Hanna har skrivit om den hermeneutiska ansatsen, i övrigt har kapitlet arbetats fram tillsammans. Vi har under arbetets gång hjälpts åt och kompletterat varandras resonemang.

2 TEORI

2.1 Vad innebär det att vara mamma?

En av de främsta sociologerna inom ämnet moderskap internationellt sett är brittiska Ann Oakley (The UK Data Service, u.å.). Hon har länge; sedan 1970-talet, lyft frågor kring kvinnans roll som mamma. Oakley var en utpräglad feminist och hennes åsikter fick stor betydelse för kvinnorörelser runt om i Västeuropa (The UK Data Service, u.å.). Oakley har skrivit mängder av böcker, bland annat "Becoming a mother" (Oakley och Robertson, u.å., annoakley.co.uk), där hon beskriver hur livet som kvinna förändras i och med moderskapet:

...first-time mothers...discover that it is not just a case of having the baby and carrying on as though nothing had happened. something has happened, a historical event... producing a baby is re-producing, looking differently at one's body, one's identity, one's way of living... (Oakley och Robertson, u.å., annoakley.co.uk).

I Sverige är det främst sociologen Margareta Bäck-Wiklund som har uppmärksamats för sin forskning kring familjesociologi. Hon har forskat mycket kring föräldraskap och moderskap. Vi har därför valt att knyta an till hennes forskning.

Familjeliv och föräldraskap förändras ständigt både till form och innehåll. Länges har kärnfamiljen varit familjepolitikens viktiga enhet, men detta har under de senaste decennierna kommit att förändras till att framträda den jämställda och autonoma individen menar Margareta Bäck-Wiklund och Birgitta Bergsten (1997). Under 1900-talet skedde stora framsteg i moderskapet, där bland annat bilden av hemmafru idealet försvann. Då väcktes det istället frågor kring jämställdhet samt kritik mot den kvinnliga könsunderordningen i Sverige. Här ändrades synen på moderskapet och kvinnans ställning då nya lagar kom till som gynnade kvinnan. Bland annat skapades stödsystem som underlättade för kvinnan att förvärvsarbeta (ibid).

Bäck-Wiklund och Bergsten (1997) menar att för att förstå bakgrunden till traditionella och moderna kön- och föräldraideal bör vi sätta oss in i myter, sagor och religiösa berättelser då dessa är viktiga delar av det kulturarv som går vidare från generation till generation. Herzberg Johnsen (1982) menar att de moderna veckotidningsnovellerna domineras av två stereotypa kvinnobilder där den ena är madonnan som är trygg, passiv, snäll, godhjärtad, utan ambitioner och väldigt moderlig. Hon går över eld och vatten för att skydda sin familj och sina barn. Den andra stereotypa kvinnan är vacker, elegant, självupptagen, promiskuös och känslökall och går över lik för att nå dit hon vill (ibid).

Vidare skriver Jorun Berg Slagnes i Bäck-Wiklund och Bergsten (1997) att det finns föreställningar om att den goda modern är en kvinna som av naturen är skapad för att fostra och passa barn. Modern har, enligt Berg Slagnes (1997), ett särskilt sinne för kärlek till barn och vuxna. Berg Slagnes (1997) skriver vidare att moderskapet är ett heligt kall och det gör kvinnan lycklig att offra sig för man och barn. Berg Slagnes (1997) menar att denna modersideologi är en del av samhällets inbyggda normsystem. Vidare påstår författaren att detta är något som kvinnan har accepterat och hon väljer att i första hand prioritera moderskap och fostran för att i andra hand själv existera i samhället. Hanne Haavind i Bäck-Wiklund och Bergsten (1997) skriver att denna modersideologi har gjort att mödrar som arbetar känner skuld och oro då de lämnar över sitt barn till dagis. Kvinnorna betraktar dagis eller barnhem som Bäck-Wiklund och Bergsten (1997) kallar det, som en osäker plats för barnet. Mödrarna får en känsla av att de inte räcker till för sin familj och att barnet inte får den omsorg som krävs. I alla fall inte i den utsträckning som den rådande idealbilden i samhället kring moderskap gjort gällande (ibid).

Bäck-Wiklund och Bergsten (1997) skriver att föräldraskapet innefattar både krav från andra och krav från föräldrarna själva då föräldrarna har en idealbild om hur barnet ska fostras fram. Här menar författarna att föräldrarnas uppfattning om sig själva är en viktig ingrediens.

Bäck-Wiklund och Johansson (2012) diskuterar familjen i det senmoderna samhället. De menar att 1990-talet förde med sig förnyat intresse för familj och familjeforskning genom bland annat teoretikerna Anthony Giddens, Ulrich Bech och Elisabeth Beck-Gernsheim. De försökte alla söka sammanhang och förklaringar till de samhällsförändringar som ägt rum. Här analyserar Giddens det västerländska samhällets kulturella förändringar och menar att den moderna kvinnan måste lära sig att konstruera en reflexiv självuppfattning som samtidigt inkluderar moderskap, partnerskap, professionalitet och yrkesliv (ibid).

Sammanfattningsvis framkommer att mammors identitet är under ständig bearbetning. Att de ökade förväntningarna på mamman leder till funderingar kring vilka komponenter som är viktiga för deras modersroll.

2.2 Teoretisk referensram

I detta avsnitt presenteras de teorier som vi under arbetets gång har kommit att förhålla oss till. Vi har funnit flera tydliga samband mellan det datamaterial som vi samlat in och valda teoretiker.

Vi har sett att det finns ett stort intresse för familjeforskning bland sociologiska teoretiker och de vi främst kommer att relatera till är Giddens, Beck och Beck-

Gernsheim. Vi kommer även presentera Giddens teorier kring expertsystem och individualisering. Utöver detta vill vi även kort presentera Zygmunt Bauman och hans teori kring individualisering samt Manuel Castells analys av nätverkssamhällets framväxt som vi också tycker är relevanta för vår forskning och för vårt syfte.

2.2.1 Moderskap och förändrade samlevnadsmönster

I takt med att det samhälle som vi lever i förändras så förändras även de villkor som vi har att leva efter. Beck och Beck-Gernsheim (2002) diskuterar tillsammans olika förklaringar till de förändringar som vi upplever i samtidens samlevnadsmönster.

I boken *“Individualization: institutionalized individualism and its social and political consequences”* (2002) återger de sina tankar kring individualisering. Beck och Beck-Gernsheim (2002) menar att västvärlden lägger fokus på en hög individuell frihet och att vi dagligen upplever en individuell strävan efter ett eget liv inom allt från kärleksrelationer till familjebildande och karriär. Beck och Beck-Gernsheim (2002) skriver att äktenskapets karaktär har ändrats från att tidigare i första hand ha varit materiellt och socialt orienterat till att nuförtiden vara ett emotionellt band mellan två individer med fokus på att tillfredsställa människans inre behov och personliga lycka. Om inte lyckan kvarstår med personen vi lever med så väljer vi att hellre skilja oss och leva i ensamhet (ibid).

Beck och Beck-Gernsheim (2002) diskuterar denna strävan och varför den är så meningsfull och förklarar därefter varför de anser att den individuella identiteten numera är viktig för oss individer. De menar att samhället blivit differentierat och att man som medborgare måste skifta mellan olika roller inom olika sfärer. Individen tvingas bli kreativ och aktivt bygga det egna livet, bit för bit för att kunna ta del av flest individuella förmåner. Här menar de att detta inte är något som människan själv råder över, utan snarare något som skapats av ett samhälle som har uppmuntrat till individuella förmåner snarare än till kollektivt tänkande. Även sociala problem som exempelvis arbetslöshet och sjukdom kopplas till den enskilde individen i större utsträckning, vilket författarna anser skapar friktion mellan individen och samhället. De menar också att det blir allt svårare att skapa kollektiv mening överlag (ibid).

Beck och Beck-Gernsheim har också skrivit boken *“The normal chaos of love”* (2004). Där hävdar författarna att kärlekens natur har förändrats ifrån grunden vilket skapar antingen demokratiska möjligheter eller kaos i privatlivet. De menar att människor uppfinner sociala förhållningssätt där kärlek är den centrala punkten som ger meningen med livet. Relationer hjälper oss att ta beslut och hitta vår riktning i livet. Beck och Beck-Gernsheim (2004) menar att vi inte

ger upp hoppet om att hitta den rätte att leva med, den person som författarna menar att vi vill ska vara "en blandning av drömläskare och bäste vän" (Beck och Beck-Gernsheim, 2004, s. 99). De skriver dock att kärleken idag i vårt postmoderna samhälle är långt ifrån någon idyll, utan snarare "riskfyllda möjligheter" med påfrestande överenskommelser och förhandlingar i vardagen (ibid).

Beck och Beck-Gernsheim (2002) skriver också om relationen mellan förälder och barn. De skriver att bandet mellan föräldern och barnet är obrytbart och den överlägset starkaste förbindelsen. De menar att barnet hjälper föräldrarna att komma i kontakt med sig själva då de tillsammans med barnet måste jobba med att hitta sitt lugn, sitt tålamod och sin tillgivenhet. Detta står i stor kontrast till det hektiska moderna samhälle som vi lever i, där vi för att vara framgångsrika förväntas vara effektiva, disciplinerade och rationella. Barnet blir en allt viktigare kontakt och föräldrar gör allt i sin makt för att vara en god nog och är därför noga med att ta till sig information från allehanda experter för att kunna möta de krav som ställs på dem (ibid).

2.2.2 Identitetsskapande i det senmoderna samhället

Eftersom vi idag har lämnat kollektivismen med sammansvetsade samhällen, tydliga yrkeskårer och stark tro, så menar Giddens (1997) att vi har ett stort eget ansvar för att skapa vår egen identitet. Vi jagar ständigt bekräftelse på att den identitet vi valt duger. Som en effekt av globaliseringen är vi fria att välja våra liv. Ingenting är givet och allting är föränderligt. Om detta skriver Giddens i sin bok "*Modernitet och självidentitet, självet och samhället i den senmoderna epoken*" (1997).

Giddens (1997) menar att förmågan att fånga livshändelser och att kunna knyta dessa till sig själv och sitt eget liv är avgörande för individens behov av reflektion i det senmoderna samhället. Han menar också att människans identitet inte är biologisk given utan något som ständigt omskapas i olika typer av interaktioner och berättelser (ibid).

Enligt Giddens (1997) är alltså självidentiteten en process som produceras och reproduceras hela tiden. Vi är vad vi själva gör oss till menar Giddens (1997) då självidentiteten är ett reflexivt projekt, alltså att individen själv utformar sina livsplaner och på så sätt närmar sig sitt livsprojekt. Vi skapar en livsstil som är en uppsättning av de val som vi gör i livet och dessa skapar själva inramningen av självidentiteten. Giddens (1996) menar att människan ständigt omprövar sitt handlande och skälet till detta kopplar han samman med reflexivt handlande. Vi använder oss av traditioner för att sätta in våra handlingar i tid och rum. Giddens (1996) menar dock att i moderniteten har inte längre traditioner samma

betydelse och påverkar oss inte längre i samma grad som tidigare när samhällen var styrda av seder och traditioner. I den förmoderna civilisationen vägde det förflutna tyngre än framtiden.

Vidare skriver Giddens (1997) om urbäddningsmekanismer. I denna teori förklarar han hur sociala relationer lyfts ur sitt sammanhang och därefter återaktiveras och har giltighet oavsett tid och rum. En av dessa urbäddningsmekanismer är expertsystemen (ibid).

Giddens (1997) menar att vi idag inte alls har samma kontakt med vår omgivning och därför känner oss osäkra i större utsträckning. Vi har därför ett större behov av olika former av expertsystem för att få tillgång till kunskap. Giddens (1997) menar att barnets fostran oftare styrs av råd och anvisningar ifrån individer med expertkunskaper än från de kunskaper som går från generation till generation. Detta är något som också Beck och Beck-Gernsheim (2004) menar att dagens föräldrar har behov av, då de vill kunna möta de krav som ställs på dem i dagens samhälle. Dessa expertsystem hjälper individerna att hitta rätt i föräldrarollen, då Giddens (1997) menar att det inte bara handlar om teknisk expertis utan även expertis gällande sociala relationer mellan människor.

Något som är grundläggande för att expertsystemen ska fungera i samhället är tillit (Giddens 1997). Utan tillit skulle det inte fungera tillfredställande. Giddens (1996) menar att denna tillit är inte något som enbart avses vara tillgängligt för den enskilde individen utan även för de abstrakta expertsystemen. Det krävs ingen personlig kontakt med de människor som bär på expertkunskapen, utan vi litar på att systemet fungerar som det ska. Individen måste tillåta sig att släppa kontrollen och lita helt och fullt på personen med expertkunskaperna. Vi förutsätter att den som besitter expertkunskapen har kunskap inom sitt yrke och i och med detta så litar vi på dennes pålitlighet. Vi kan nu för tiden vända oss till experterna på samma sätt som man förr vände sig till medicinmän eller till släktens äldre kvinnor då de ansågs sitta inne med värdefulla kunskaper (ibid).

Giddens (2003) skriver också om socialisationsprocessen. Han beskriver att det är genom socialisationen som vi skapar vår identitet och individualitet. Han beskriver att det är i och med socialisationsprocessen som våra självständiga tankar och handlingar har möjlighet att växa fram. Socialisation är dock en livslång process som ständigt formas utifrån sociala interaktioner. *“Inga människor går fria från de reaktioner som andra personer runt omkring dem uppvisar”* (Giddens 2003, s . 567). Socialisationen är något som individen själv kan styra och forma, då denne väljer hur den ska använda de kunskaper och färdigheter som införskaffats genom socialisationen. (ibid).

När Giddens (2003) skriver om barnet så beskriver han hur den nye medlemmen i samhället gradvis ökar sin medvetenhet och skaffar sig de färdigheter som

behövs och som passar in i den kultur som barnet föds in i. Giddens (2003) menar vidare att även ett nyfött barn ställer krav som påverkar både den som tar hand om barnet, men också barnet självt då socialisation inte är en kulturell programmering som barnet passivt upplever. Genom sociala processer skapas en medvetenhet hos barnet där det genom normer och värden uppnår ett jagmedvetande som sedermera styr och utvecklar barnet genom livet. Det mänskliga beteendet är något som formas utifrån det sociala samspelet och som binder samman olika generationer till varandra (ibid).

2.2.3 Den anpassningsbara identiteten

Bauman (2002) skriver att den frihet som individualiseringen har inneburit är ett öde och inte ett val. Han menar att otryggheten har blivit en central del av människans liv och att individen idag är fokuserad på individuella lösningar på sina problem istället för som förr, med hjälp av medborgerlig gemenskap. Bauman (2002) menar vidare att vårt postmoderna samhälle skapar en känsla av vanmakt och otillräcklighet då våra värderingar och normer suddats ut. Författaren menar vidare att det inte längre finns någon tydlig struktur och någon som gör valen åt oss. Här beskriver Bauman (2002) hur den ambivalente samhällsmedborgaren saknar ett tydligt ideal och att det är ett ständigt tryck på individen att prestera.

I det förmoderna samhället innebar släktskap och social status en mer eller mindre förutbestämd identitet som var svår att påverka. I en tid som denna, präglad av globalisering och individualisering blir det allt svårare att känna mening och sammanhang (Bauman, 2002). Otryggheten med allt lösare sammansättningar inom exempelvis familj och arbete som kommit som följd av den nya flexibla tiden påverkar individens liv i dagens samhälle. Bauman (2002) menar att individualiseringen lett till att individen frigjorts från det tillskrivna, nedärvda och medfödda och identiteten istället är något anpassningsbart som kan formas efter våra behov och önskemål (ibid).

Bauman (2002) fortsätter med att beskriva individualiseringen som något som förvandlat den mänskliga identiteten från något givet till en uppgift. Allt är flexibelt och samhället är en process där det som är relevant kunskap idag inte nödvändigtvis behöver vara det imorgon. Bauman (2002) ser problem med den individualiserade livsstilen då individen inte längre engagerar sig inför det gemensamma goda samhället. Det som skiljer individualisering i det förflutna från det vi har nu, i vår egen tid är att vi fått en allt mer "flytande" modernitet där platser och positioner håller på att vittra sönder. Bauman (2002) skriver att den givna tryggheten som vi får via normer inte längre finns. Vidare skriver författaren hur han anser att tidigare familjestrukturer har ersatts av mer ytliga nätverk. Det är något han kallar för urbäddning. Som vi förstår det så menar

Bauman att de gamla trygga värderingarna som samhället förr värdesatte nu försvinner och istället ersätts av en modernitet utan värdegrund. Konsekvenserna med ett globaliserat och individualiserat samhälle är att individen ständigt söker efter en identitet (ibid).

2.2.4 Det nätverkande samhället

Här presenteras kort Castells och hans analys av det nya nätverkssamhällets effekter på individens identitet. Om detta går att läsa i hans bok *“Nätverkssamhällets framväxt”* (2001). Castells (2001) beskriver hur han ser hur ett nytt samhälle har skapats. Ett samhälle som tvingar oss omvärdera allt det vi trodde oss vara säkra på. I detta nya samhälle, nätverkssamhället har det skapats en systemförskjutning mellan det lokala och det globala, nya sociala förändringar har skapats. Detta har inneburit att nya former av socialt samspel, social kontroll och social förändring. Dessa nyare former har bland annat inneburit att individen inte längre är bunden till tid och rum (ibid).

Castells (2001) skriver vidare att i en tid där rikedom och makt flyter fritt, så blir jakten på individuell eller kollektiv identitet en huvudkälla till social mening. Castells (2001) delger oss också sin bild av följderna av den informationsteknologi som utvecklades, med sin början i 1970-talets USA. Han skriver om individens plats i det nya samhället och om hur identiteter påverkas av nätverkssamhället och hur han ser nya förutsättningar för människans identitetsskapande. Han menar att vi med all tydlighet kan se hur sociala medier har blivit ett allt större inslag i många människors liv där identitetsskapandet påverkats av nätverkssamhället. Vidare skriver Castells (2001) att Internet är det nätverk som förenar de flesta datanät och är själva ryggraden i den globala datorförmedlade kommunikationen. I och med det nya kommunikationssystemet är delar av människors liv helt fångade i ett virtuellt bildsammanhang. Då nätverkssamhället har förändrat tid och rum har det även påverkat individens sociala liv. Individen är inte längre lika starkt knuten till den fysiska världen (ibid).

I dagens samhälle använder vi oss ofta av olika bild- och chattforum. Dels i syfte att få till oss information, men också för att förmedla information till andra. Vi visar gärna upp välputsade fasader samtidigt som vi stressas över alla andras perfekta liv. För i sociala medier står det oss fritt att välja precis hur vi vill bli uppfattade. På gott och ont.

2.2.5 Sammanfattning

Ovan nämnda teoretiker berör ämnen som individualisering, socialisering, identitet, nätverk och föräldraskap. Detta är forskningsämnen som vi ser som relevanta för vårt syfte och som vi har nytta av när vi besvarar våra frågeställningar.

Modersrollen förändras över tid genom samhällets påverkan och genom den ökade individualiseringen (Bäck-Wiklund 1997). I vår studie undersöker vi hur mammorna skapar sina nya identiteter utifrån de traditionella normer som de bär med sig ifrån sitt ursprungsland och detta i förhållande till de nyförvärvade normer som de upplever i det samhälle de nu lever i. Socialisations- och individualiseringsprocesserna är således intressanta för vår studie.

Giddens (1997) beskriver hur barnets fostran allt oftare styrs av råd och anvisningar ifrån individer med expertkunskaper än från de kunskaper som går från generation till generation. Expertteorin är intressant för vår forskning då vi bland annat tittar på vad som påverkar informanterna i mammarollen. Är det samhällets expertnormer eller släktens traditionsnormer som i första hand påverkar mammorna? Även Castells forskning lämpar sig för vår studie då vi lever i ett nätverkssamhälle där vi ständigt påverkas av det vi ser på sociala medier. Vi vill i vår studie undersöka i vilken utsträckning som detta påverkar våra informanter.

2.3 Tidigare forskning

I detta avsnitt kommer tidigare forskning som är relevant för vår studie att presenteras. Här visas forskning om bland annat hur mammor i England förhåller sig till samhällets normskapande expertsystem och hur nutidens svenska mammor ser på det nyfödda barnet. Dessutom presenteras forskning kring överförandet av traditioner mellan olika generationer. Avslutningsvis beskrivs hur nya kulturer förhandlas fram mellan föräldrar av olika etniskt ursprung.

2.3.1 Barnuppfostran med experthjälp

Lorena Valencia (2015) skriver i sin studie *“Being a Mother, Practicing Motherhood, Mothering Someone: The Impact of Psy-Knowledge and Processes of Subjectification”* om hur mammor lätt blir till måltavlor i dagens samhälle. Artikeln analyserar hur svårt det är för mammor att förhålla sig till

barnuppfostran när de står i ständiga förhandlingar mellan sina egna vardagskunskaper och de expertkunskaper som samhället erbjuder (Valencia, 2015). Artikeln uppmärksammar att oron över barnuppfostran och uppfostringssätt är ett socialt problem. Den visar också att åsikter kring moderskap är något socialt förhandlat och reproducerat och som det ibland uppstår ett visst motstånd kring. Valencia (2015) beskriver hur hon under ett volontärarbete blev medveten om hur vissa specifika kunskaper ansågs som väldigt viktiga och korrekta i fråga om moderskap. Valencia (2015) ansåg att dessa korrekta kunskaper var väldigt smala och normativa. Detta fick forskaren att fundera över hur det faktiskt fungerade ute i samhället och om det fanns utrymme för oliktankande kring barnuppfostran. Hon blev därmed intresserad av att ta reda på hur det faktiskt är att vara mamma i nutidens England. Valencia (2015) beskriver hur hon blivit medveten om en rådande trend i England som säger att gott föräldraskap är en färdighet som du förväntas lära dig. Genom att lyssna till experters kunskap lär sig individen exempelvis hur den ska mata sitt barn rätt, hur den ska disciplinera det rätt, vad den ska läsa för barnet och hur den ska leka med det. Oron för att göra fel är stor bland mammor och därmed inte sällan en källa till sociala problem (ibid).

Valencia (2015) undersöker kvinnors beskrivning av moderskapet, vad moderskapet betyder för deltagarna samt vilken typ av mamma de anser sig vara. Hon tittar också på mammornas olika sätt att ta hand om sina barn och vilket förhållande mammorna har till de personer som har uppfostrat dem. Hon menar att resultatet visar att vardagliga aktiviteter är kunskap som produceras och återges av föräldrarna i den sociala och kulturella miljö som de befinner sig i (Valencia, 2015).

Studien beskriver hur det pågår en ständig förhandling mellan mammorna som är vardagsexperter och de individer som besitter expertkunskaper och hon menar att föräldrarnas vardagskunskaper ofta står lägre i kurs än de kunskaper som experterna lär ut (Valencia, 2015). Ofta är det en skillnad mellan vad som framstår som gott föräldraskap för politiska beslutsfattare och vad som är viktigt för föräldrarna själva. Valencia (2015) avslutar med att konstatera att vara mamma är en social övning. Moderskapet är inte något som är förutbestämt utan något som består av sociala förhandlingar och som är under ständig förändring (ibid).

2.3.2 Den självständiga individen

Helene Brembeck (1998) skriver i sin forskning *“Inte bara mamma: en etnologisk studie av unga kvinnors syn på moderskap, barn och familj”* om hur unga mammor konstruerar sin moderskapsidentitet. Brembeck (1998)

undersöker hur unga mammor på nittioalet uppfattade moderskap och om dessa tankar skiljde sig från de studier som hon tidigare gjort med fyrtiotalister.

Brembeck (1998) beskriver att de så kallade fyrtiotalisterna pratade om en fast identitet medan unga mammor istället pratade om multipla identiteter. De unga mammorna beskrev också hur de uppfattade att det lilla barnet var en egen liten individ redan vid födseln och de uppmuntrade till fri uppfostran där barnen bör få tänka fritt, ta ställning och säga ifrån. Att en förälders uppgift var att finnas där och hjälpa till om något gick fel. Fyrtiotalisternas bild av en förälders uppgift var i första hand att skapa en moraliskt ansvarsfull individ av det råmaterial som var barnet. De unga mammorna menade att de vill ha samtalspartners som de kunde diskutera saker med på deras egna villkor, inte experter med generella åsikter kring barnuppfostran. De menade, liksom fyrtiotalistmammorna att de ville uppfostra sina barn till självständiga individer, men de var noga med att de inte ville utplåna sig själva för det. De hade fortfarande önsknings och ambitioner för sin egen del. Brembeck (1998) menar dock att de föreställningar som finns om moderskap i exempelvis den västerländska ideologin är svåra att avlägsna.

2.3.3 Traditioner genom generationer

Irit Glassman och Rivka A. Eisikovits (2006) studie *“Intergenerational Transmission of Motherhood Patterns: Three Generations of immigrant Mothers of Moroccan Descent in Israel”* belyser tre generationers kvinnor med marockansk härkomst; Första generationens mödrar lämnade Marocko och invandrade till Israel på 1950-talet. Dessa kvinnor hade dels barn sedan tidigare och födde också barn efter ankomsten till Israel. Författarna fortsätter genom att beskriva den andra generationen, det vill säga första generationens döttrar som kom till Israel antingen som barn eller föddes i Israel och gifte sig där. Den tredje generationen är således första generationens barnbarn och är födda i Israel. Dessa kvinnor blev mödrar under 1990-talet. Studiens fokus ligger på föräldraskap och barnuppfostran. Syftet med studien är att undersöka hur kvinnorna i dessa tre generationer uppfattar sin modersroll i det nya landet (ibid).

Glassman och Eisikovit (2006) berättar hur den första generationens kvinnor kom från små marockanska städer och byar där det var vanligt att man hade många barn. Traditionellt sätt var kvinnorna oftast de som var hemma och tog hand om barn och hushåll medan männen var familjeförsörjare. Kvinnorna i denna generation gick inte i skolan, de fick stanna hemma och hjälpa till med hushållsarbetet. Alla kvinnor ur denna generation giftes bort (ibid).

Av den andra generationens kvinnor hade enbart ett par av dem gått i skolan i Marocko beskriver Glassman och Eisikovit (2006). De menar att detta var en övergångsfas tills kvinnorna var mogna nog att gifta sig, enligt tradition. I Israel fick den här generationen kvinnor gå i skolan, men förväntades även ta hand om hushåll och yngre syskon då de skulle förbereda sig för sitt framtida uppdrag som hemmafruar och mödrar. De kvinnor som gifte sig i Israel fick själva välja sin partner medan de kvinnor som gifte sig i Marocko fick sin partner vald av sin far (ibid).

Glassman och Eisikovit (2006) beskriver vidare hur den tredje generationens kvinnor alla var integrerade i det skolsystem som fanns i Israel. De flesta gick ut skolan och oftast hade de med sig en högskoleexamen. Den här generationens kvinnor beskriver i studien hur föräldrarnas huvudfokus låg på att de skulle klara av skolan. Deras föräldrar sökte således inte hjälp från dem för hushållsarbete. Kvinnorna hade även socialiserats in när det gällde giftermål. Denna generation hade pojkvänner under många år utan föräldrarnas vetskap fram till de tagit beslut att gifta sig. Den här generationen bestämde själva när giftermålet skulle ske till skillnad mot de tidigare generationerna som inte haft något att säga till om gällande detta. I studien framkommer det tydligt att den tredje generationens kvinnor socialiserats in i samhället och att de släppt många av de traditioner som deras mödrar samt mormödrar burit med sig (ibid).

2.3.4 Kulturförhandlingar

Forskarna Cheryl Crippen och Leah Brew (2015) beskriver i sin forskning "*Strategies of Cultural Adaption in Intercultural Parenting*" hur de genom att intervjua strax över tjugo deltagare fick insikt i erfarenheterna av att navigera olika kulturella skillnader inom familjerna gällande föräldraskapet. Alla intervjuade par var interkulturella, det vill säga de hade med sig skilda kulturer men en ömsesidig förståelse för varandra. Interkulturella par definieras i denna studie som par med olika sociokulturella arv och olika ursprungskulturer. Alla par var antingen födda och uppvuxna i ett annat ursprungsland än sin partner, eller hade föräldrar som var det (ibid).

Crippen och Brew (2015) anser att denna typ av undersökning kan användas för att bättre förstå hur par kan anpassa sig till kulturella skillnader när de bildar familj. I alla familjer uppstår förväntningar, regler för interaktion och sätt att kommunicera på. När man som par kommer från olika kulturer finns det en ökad risk för missförstånd och konflikter. Här är det viktigt att föräldrarna pratar ihop sig och kommer överens om vilka regler och förväntningar de ska ha på varandra (ibid). De behöver också diskutera kring vilka kulturella värderingar de ska föra vidare till nästa generation. Crippen och Brew (2015) skriver att

tidigare forskning främst har undersökt vilka problem som kan uppstå i interkulturella förhållanden istället för att se hur olika traditioner och kulturer kan berika föräldrarollen.

Crippen och Brew (2015) använder sig av djupgående intervjuer för att få ordrika berättelser och upplevelser från deltagarna och resultatet visar att det är olika grader av ömsesidigt ackulturation, det vill säga kulturell förändring i förhållandena. Forskarna menar att detta är en pågående process hos paren, där man förhandlar vid de tillfällen som kulturella konflikter uppstår och att det därmed skapas nya kulturella koder. Vidare nämns hur vissa deltagare i studien helt förlitar sig på att mor- och farföräldrar från ursprungslandet ska föra vidare kulturella traditioner, normer och värden till deras barn (ibid). Detta beskriver en av studiens deltagare på följande sätt:

Vi planerar att fira judiska högtiden hemma, och sedan kommer vi att resa till mammans föräldrars hus till jul. Vi ska försöka att förklara för vår dotter att hennes morföräldrar firar det på ett annat sätt, och det är inte värre, bara annorlunda. (Crippen & Brew, 2015, s. 269).

Resultatet visar att de flesta par i undersökningen vill föra vidare åtminstone några aspekter av deras ursprungliga kultur. Andra menar att de till fullo adapterat det nya landets kultur och inte har något som helst intresse av att föra aspekter av sitt ursprungslands kultur vidare till sina barn (Crippen och Brew 2015).

2.3.5 Sammanfattning

Samtliga artiklar som har presenterats under "tidigare forskning" problematiserar barnuppfostran på ett sätt som är relevant för syftet i vår forskning. Valencia (2015) skriver om expertkunskaper. Detta är relevant i och med att vi tittar på vad eller vem som påverkar mammorna i deras uppfostransroll. Intressant för vår forskning är också Brembecks (1998) studie om hur mammor under nittiotalet hade en förändrad syn på moderskapet i jämförelse med fyrtiotalister. Detta finner vi intressant då även våra informanter talar om det moderna moderskapet. Glassman och Eisikovits (2006) skriver om hur traditioner suddas ut genom generationsväxlingar. Detta är relevant för vår forskning då vi vill se hur våra informanter förhåller sig till traditionella normer. I studien av Crippen och Brew (2015) beskrivs hur interkulturella föräldrar lever tillsammans och hur nya kulturella koder uppstår. Detta är något som vi finner relevant för syftet i vår forskning då vi vill titta på hur två olika länders kulturer och normer ska smälta samman till en.

3 METOD

Här redogörs bland annat för våra urvalsstrategier, våra datastrategier samt vårt praktiskt genomförande. Vi redogör också för studiens trovärdighet samt våra etiska överväganden. Tanken med detta kapitel är att presentera en tydlig bild av de vägval vi gjort under vår forskningsprocess. Studien har sin utgångspunkt i den kvalitativa forskningen och vi har använt oss av en hermenutisk ansats.

3.1 Vetenskapliga grunder

Som tidigare beskrivits så utgår analysen av empirin från den hermeneutiska metoden. Hermeneutik är en del av den interpretativistiska vetenskapsteorin (Bryman, 2008). Bryman (2008) menar att interpretativismen bygger på tolkning och förståelse. Utöver hermenutik finns det inom denna vetenskapsteori ytterligare tre huvudspår. Dessa är fenomenologi, Webers *verstehen* samt symbolisk interaktionsim.

Hermenutiken har enligt Alvesson och Sköldbberg (2008) sin utgångspunkt i texttolkning. Ödman (2003) säger att hermenutiken syftar till förstå samt att det bygger på tolkning som dess främsta kunskapsform. *“Det innebär att vi väljer ett vetenskapligt förhållningsätt, med vars hjälp man kan nå fram till existentiella problem, hur det är att vara människa i en given situation i ett givet sammanhang”* (Ödman, 2003, s. 71). Vidare skriver Ödman (2003) att det inom den hermenutiska processen finns fyra huvudmoment: tolkning, förståelse, förförståelse och förklaring.

I tolkning, som är det första momentet, menar Ödman (2003) att sin egen förståelse presenteras. Här förmedlas också en översättning av innebörder och betydelser. Förståelse är det andra momentet, detta menar Ödman (2003) är ett svårt begrepp. Han tycker att synonymen *“insikt”* bäst beskriver det. Detta är något som infinner sig när vi plötsligt uppfattar vad vi ser i ett föremål eller en människas gåta. Det tredje momentet är förförståelse. Detta är förusättningen för att förstå. Inom hermeneutiken menar man att utan förförståelse har man ingen förståelse. Förförståelsen bygger på tidigare lärdomar, erfarenheter, känslor och upplevelser. Förklaring är det fjärde och sista momentet. Ödman (2003) menar att det finns en nära relation mellan förståelse och förklaring. Detta menar han sammanhänger med att vi måste förklara för att förstå och förstå för att förklara.

Kvale, (1997) skriver att hermenutiken är en metod som innebär att man ständigt växlar mellan textens delar och helhet. Han fortsätter beskriva hur hermeneutiken ofta likställs med en cirkel eller en spiral som leder forskaren till

en djupare förståelse av texten. Detta innebär att analysen ofta påbörjas genom införskaffande av en allmän mening av intervjun genom att läsa igenom den. Därefter görs försök till att utveckla meningen genom att gå tillbaka till vissa teman och till särskilda uttryck för att sedermera återvända till helheten, denna gång med förnyad kunskap ifrån delarnas fördjupade mening och så vidare (ibid).

Gustavsson (2004) beskriver, liksom Kvale (1997) hermeneutiken som en pendling mellan del och helhet, det vill säga att vi låter helheten belysa delarna och delarna belysa helheten. Gustavsson (2014) menar vidare att forskaren utgår ifrån en förförståelse som ger upphov till en första tolkning, där upptäcker denne att förförståelsen ofta är outvecklad och behöver nyanseras då forskaren inte har tillräckliga kunskaper. Denne går då vidare och tittar ofta på materialet i helhet för att få grepp om just den del av materialet som tolkats (ibid). Forskaren pendlar mellan del och helhet och gradvis förändrar vi vårt perspektiv och därmed vår förförståelse. Den här processen är den hermeneutiska cirkeln (ibid).

Patel och Davidsson (2011) beskriver också hermeneutiken och menar att texten, tolkningen, förståelsen, nya texten, nya tolkningen, nya förståelsen är delar i en helhet som ständigt växer och är ett uttryck för det genuint mänskliga. Patel och Davidsson (2011) menar vidare att just denna pendling mellan del och helhet gör att hermeneutisk forskning har tydliga drag av abduktion som är ett växelspel mellan induktion och deduktion. Poängen här är att se det unika i varje tolkning och att det kan vara berikande att presentera en mångfald av tolkningar, där forskaren är fri att argumentera för vilken tolkning denne anser är den bästa. Inom den hermeneutiska tolkningsakten finns det ingen bestämd utgångspunkt och inte heller någon slutpunkt utan all är delar i en helhet som ständigt utvecklas (ibid).

Den hermenutiska ansatsen har sin utgångspunkt i texttolkning (Alvesson och Sköldberg 2008). Således är den hermenutiska ansats lämplig för denna uppsats. Hermeneutiken tillåter oss att tolka och skapa förståelse för den empiri som våra informanter har delat med sig av gällande barnuppfostran. I vår studie vill vi få kunskap om hur nutidens normer och de traditionella normerna påverkar mammor med olika etnisk bakgrund i deras syn på barnuppfostran.

Traditionellt sett finns det två vetenskapliga huvudinriktningar till hur forskning ska bedrivas och hur sanningen ska nås (Thurén, 2007). Den ena inriktningen är positivismen och den andra är hermeneutik. Positivisterna tror på en absolut kunskap och menar att om det inte kan prövas empirisk hör det inte hemma inom vetenskapen. Positivistisk forskning testar hypoteser och här anses, till skillnad mot hermeneutisk forskning, att känslor och värderingar inte hör hemma i forskning. I hermeneutiken däremot ligger tolkning och förståelse i

centrum. Thurén, (2007) säger att vi genom inlevelse och förståelse tolkar innebörden i exempelvis händelser och upplevelser.

Patel och Davidsson (2011) menar att hermeneutiken kan sägas vara positivismens raka motsats. I den numera vetenskapliga hermeneutiken studerar, tolkar och försöker man förstå grundbetingelserna för den mänskliga existensen och att den mänskliga existensen kan tolkas och förstås genom språket. Men trots att hermeneutiken och positivismen i mycket är varandras motsatser så delar de båda förhållningssätt vad det gäller att vetenskapen ska söka efter något som finns bakom det omedelbart observerbara (ibid).

Den positivistiska inriktningen lämpar sig inte för vår studie, då det i positivismen går ut på att skapa en så säker kunskap som möjligt. Säker kunskap är inte möjligt att nå i vår studie. Vi vill istället ta del av intervjupersonernas egna beskrivning och därefter tolka innebörden av deras ord.

En annan teoretisk ram är socialkonstruktionism. Här ses verkligheten eller aspekter av verkligheten som socialt konstruerade, det vill säga något som har skapats av människan i samspel med andra (Berger & Luckmann, 1998). Verkligheten tas för given då det grundar sig på människans tankar och handlingar i samspelet med andra. Den socialt konstruerade verkligheten som människan känner till och som människan har skapat tillsammans med andra människor i ett kulturellt sammanhang är uppbyggt med hjälp av språk, kommunikation och sociala regler. Genom uppfattandet av objekt och ord som tolkar och ordnar denna värld så blir vardagslivet verkligt (Berger & Luckmann, 1998). Vardagslivets verklighet utspelar sig i en social kontext där flera personer delar en upplevelse (ibid).

Vi är i vår forskning influerade av den konstruktionistiska inriktningen då den ser på samhället som socialt konstruerat och vi ser på moderskap och barnuppfostran som sociala konstruktioner. Vi tar i våra intervjuer del av hur de sociala strukturerna påverkar våra informanter. Men då vi i huvudsak vill tolka och förstå våra informanter finner vi ändå att tolkningsläran, det vill säga hermeneutiken lämpar sig bättre.

Fenomenologi är en av grenarna inom interpretativismen och den har sina rötter i Husserls filosofi (Wallén, 1996). Filosofin handlar om medvetenhet, självmedvetandet, medvetandet om något annat, samt det vi direkt förnimmer (ibid). Här avstås från att relatera subjektiva fenomen till företeelser i yttervärlden och det enda säkra är den omedelbara upplevelsen. Inom fenomenologin så är upplevelser det centrala och *“verkligheten är sådan som den omedelbart upplevs”* (Wallén, 1996, s. 35). Fenomenologin ligger nära inriktningen symbolisk interaktionism, en annan av de interpretativistiska grenarna, som innebär att jaget bara utvecklas i ett socialt samspel. En viktigt

ståndpunkt inom fenomenologin är att forskaren ska ha förmågan att sätta sina förutfattade uppfattningar åt sidan menar Bryman (2008).

Då fenomenologin studerar människor i syfte att förstå motiven bakom människors handlingar utan att ha en förutfattad uppfattning så lämpar den sig inte för vår forskning. Vi vill kunna använda oss av vår förförståelse som ett verktyg.

Alvesson och Sköldberg (2008) relaterar till den hermeneutiska meningskorrespondensen och menar att när undersökaren sätter sig in i de mentala processer, genom vilka olika tankeformer ursprungligen uppkommit (tankeformer som senare objektifieras) så har det i tidigare litteratur benämnts i termer som Verstehen och empati. Webers idé om Verstehen som det här relateras till är den sista av de fyra interpretativistiska grenarna. Här går det ut på att förstå individens handlande utifrån det samhälle och den sociala struktur som personen i fråga lever i. I vår studie kan vi koppla Verstehen till vårt syfte att få djupare förståelse för hur traditionsnormer, sociala nyförvärvade normer och etnicitet påverkar mammors sätt att uppfostra sina barn.

Att uppfostran ifrån olika etniska perspektiv blev ämnet för vår studie beror dels på att vi kände oss extra motiverade och intresserade av ämnet genom att ha god förförståelse. Vi anser att vår goda förförståelse för själva forskningsfenomenet bottnar i att vi själva har barn och därmed god insyn i moderskap. Vi har också förförståelse kring att ha olika etnisk bakgrund då den ena av oss forskare är etnisk svensk och den andra är av oss är av forntidslaviskt ursprung, men sedan länge bosatt i Sverige. Patel & Davidsson (2011) menar att för att kunna beskriva hur en person har det så måste man som forskare kunna förstå hur det känns och därmed försöka sätta sig in i hur personen känner, annars kan man missa något väldigt väsentligt. Detta menar Gilje och Grimen (2007) är en av de grundläggande principerna inom hermeneutiken, då forskaren utifrån sina egna tidigare erfarenheter antas ha en viss förförståelse gentemot studiefenomenet. Patel och Davidsson (2011) menar dessutom att den hermeneutiske forskaren närmar sig forskningsobjektet med utgångspunkt i sin förförståelse och att den förförståelsen, det vill säga forskarens tankar, känslor och intryck inte är ett hinder utan snarare en tillgång för att tolka och förstå. Vi har i vår forskning valt att göra tolkningar av materialet med hjälp av vår förförståelse som ett av flera verktyg. Därmed lämpar sig den hermeneutiska ansatsen bra anser vi.

Ontologi beskrivs som något som rör frågor om vad som verkligen finns (Wallén, 1996). Wallén (1996) skriver vidare att det finns två huvuduppfattningar; realism och idealism. Bryman (2008) skriver också om ontologi och beskriver det på ett liknande sätt. Han benämner dock dessa två uppfattningar för objektivism och konstruktionism. Vi ämnar härnäst

använda oss av begreppen realism och idealism när vi beskriver ontologins två huvuduppfattningar, även i fråga om Bryman (ibid.).

Inom ontologisk realism menas att världen existerar oberoende av om vi observerar eller upplever den (Bryman 2008). Detta innebär att även om vi skulle isolera oss och alla våra sinnesintryck från världen så skulle den fortsätta existera på samma sätt som om vi observerade den. Inom realismen kan forskaren pröva verklighetens riktighet genom empiriska metoder, (Wallén, 1996). Motsatsen till realism är idealism. Idealism innebär att verkligheten är social och beroende av vår uppfattning. Här utgår forskningen ifrån att verkligheten skapas i ett socialt samspel mellan aktörer (Bryman, 2008).

I och med att vi i vår forskning använder en hermenutisk ansats och vi vill förstå informanternas värld utifrån den sociala kontext som de befinner sig i så lämpar sig inte ontologisk realism, då exempelvis Bryman (2008) menar att denna uppfattning anser att sociala företeelser existerar oberoende av sociala aktörer. Vi tycker däremot att ontologisk idealism lämpar sig bra då denna menar att verkligheten skapas i det sociala samspelet aktörer emellan (ibid) och här vill vi fånga upp informanternas upplevelser om hur deras verklighet kan se ut.

Epistemologi är läran om kunskapers art och relation till verkligheten. (Wallén 1996). Epistemologi beskrivs också av Patel och Davidsson (2013) som läran om kunskapens ursprung och giltighet. Epistemologin påverkas av vårt ontologiska antagande.

En forskningsprocess kan vara antingen induktiv eller deduktiv (Thurén, 2007). Deduktivt arbetssätt innebär att utgå ifrån teorier. Deduktion innebär också att dra logiska slutsatser. Induktivt arbetssätt går från observationer i verkligheten till generalisering inom en teoretisk referensram. Induktion bygger på empiri och här testas antaganden löpande gentemot verkligheten. Med induktion kan man dock aldrig uppnå hundra procentig visshet, enbart en större eller mindre sannolikhet (ibid).

I studien har vi avsiktligt hållt tillbaka vår teoretiska ståndpunkt för att anamma ett induktivt arbetssätt, då vi har haft som mål att hitta en koppling till teorier i vårt empiriska material. Vi har under intervjuernas gång kunna koppla samman de svar vi fått med olika teorier och teoretiker. Teorierna har på så sätt vuxit fram efterhand ur det insamlade datamaterialet.

I vår forskning förekommer vissa deduktiva inslag då vi i och med att vi själva är mammor, sociologistudenter och dessutom har olika etniska bakgrunder har vår förförståelse med oss. Vi är medvetna om att vår förförståelse gör att vi inte är helt teorilösa. Dock är detta med att vara teorilös något som Patton (2002) menar enbart är ett ideal som kvalitativa forskare kan sträva efter.

Avslutningsvis har våra val av vetenskapliga grunder och metodologiska ansatser gjort att vi kommit fram till val av metod. Vi valde att genomföra studien med en kvalitativ ansats där vi byggt vår studie på tio kvalitativa intervjuer. Anledningen till att vi valt kvalitativ forskningsstrategi framför kvantitativ forskningsstrategi är att vi inte är ute efter statistiska, kvantifierbara resultat, utan vi har istället velat fånga upp våra intervjupersoners situation och erfarenheter genom att få ta del av deras ordrika berättelser försöka tolka och förstå deras normer och värderingar. Patton (2002) menar att syftet med att göra en kvalitativ studie är att fånga upp hur intervjupersonerna ser på sin värld, att förstå deras termer och tolkningar samt att hitta det komplexa i deras individuella erfarenheter.

3.2 Urvalsstrategier

För att få ett forskningsdjup i vår studie har vi valt att utföra tio kvalitativa intervjuer på 30-45 minuter. Vår studie har utgått ifrån ett målinriktat urval. Denna typ av urval bygger på en metod där forskaren har för avsikt att intervjua individer som är relevanta för studien (Bryman 2008). Det som gör att vår studie bygger på ett målinriktat urval är att vi har intervjuat individer som är relevanta för just vår studie, det vill säga fem kvinnor från Sverige och fem kvinnor med etnisk härkomst från före detta Jugoslavien, numera bosatta i Sverige, alla är i åldern 25-35 år och har minst ett barn. Alla mammor, svenska som fornjugoslaviska har gått i svensk grundskola, svenskt gymnasium samt arbetar numera i Sverige. Vår studie utgick också ifrån ett bekvämlighetsurval, då urvalet baserades på ytligt bekanta informanter inom vårt sociala nätverk som fanns tillgängliga för intervju. Bryman (2008) skriver att kvalitativa forskare brukar använda sig av bekvämlighetsurval i de fallen då informanterna är svårtillgängliga.

Vi valde avsiktligt att inte intervjua några pappor, då vi tror att pappors engagemang och delaktighet kan variera mellan olika familjer och det är inte genusperspektivet av föräldrskapet vi vill forska kring vid detta tillfälle. Vi anser att det har fungerat bra att använda oss av tillgängliga personer ifrån vårt sociala nätverk, vi kände således till våra informanter men vi vill förtydliga att vi inte har någon nära relation till dem och således inte i förväg visste vad de skulle ha för åsikter kring vårt ämne och våra frågor. Vi anser att vi kom våra informanter nära och att de på ett frikostigt sätt delade med sig av sina tankar kring barnuppfostran, trots att det kan vara ett känsligt ämne att diskutera med utomstående.

Intervjuprocessen i studien har sin utgångspunkt i hur respondenterna uppfattar och tolkar frågorna och enligt Svensson och Starrin (1996) finns det en risk för misstolkning eller missuppfattning av frågor. För att i möjligaste mån undvika

den här typen av problematik, det vill säga att frågor skulle missuppfattas (Bryman, 2008), genomförde vi först två pilotstudier. Genom att göra pilotstudier testade vi vår intervjuguide och försäkrade oss om att våra informanter uppfattade frågorna på rätt sätt och kunde besvara dem. Dessa intervjuer inkluderades sedan i vår studie. Informanterna kom vi i kontakt med genom textmeddelanden och mailkonversationer där vi frågade om det fanns möjlighet för personen i fråga att delta i en intervju. I samband med detta angav vi studiens syfte och fokus.

3.3 Datastrategier

I studien användes semistrukturerade intervjuer och vi skapade en så kallad intervjuguide. Denna guide finns bifogad i arbetet som bilaga två. Vår intervjuguide bestod av fem olika teman: ”barnuppfostran”, ”påverkan”, ”etnicitet”, ”framtid” och ”scenario”. Till vår hjälp skapade vi 16 öppna frågor som skulle hjälpa oss att hitta svaren till vårt syfte och våra frågeställningar. Dessa frågor sorterades in under passande tema. Syftet med den här typen av intervjuer är att få intervjupersonens syn på sin verklighet. Patton (2002) skriver att fördelen med att använda sig av en intervjuguide är att guiden ser till att intervjuaren använder den begränsade tiden på bästa sätt. Vi försökte undvika att leda informanten då vi vill få så mycket som möjligt berättat för oss och därmed minska risken för att missa aspekter som mammorna ville ta upp. Vi var lyhörda inför intervjupersonens svar och försökte följa upp dessa på ett bra sätt. Vi lade stor vikt vid att inte låta vår förförståelse präglade våra följdfrågor. Vi var noga med att inte ha förutfattade meningar och endast ställa följdfrågor relaterade till intervjupersonens svar. Vi undvek att ställa ledande frågor och istället gav vi våra intervjupersoner utrymme att forma sina tankar och svar. Att ge informanterna gott om utrymme till att utforma tankarna är något som Bryman (2008) rekommenderar.

Anledningen till att vi ville anta den här typen av datastrategi, alltså intervjuer, var att vi ville synliggöra vad som präglar dessa mammors barnuppfostran i fråga om nyförvärvade normer och traditionesnormer. Enligt Patton (2002) går inte allt att observera. Vi kan inte observera känslor, tankar och intentioner. Vi kan inte heller observera händelser som skett tidigare. Vi kan inte observera hur olika människor ser på världen, då världen ser olika ut för varje enskild individ. För att få ta del av den här typen av kunskap måste vi ställa frågor om det vi vill få veta. Patton (2002) skriver vidare att syftet med kvalitativa intervjuer är att tillåta oss gå in i någon annans perspektiv. Vi intervjuar för att få ta del av den andra personens uppfattningar och upplevelser för att sedan kunna tillämpa det i vårt empiriska material (ibid).

3.4 Praktiskt genomförande och analys

För att kunna genomföra våra intervjuer så kontaktade vi våra tio informanter och bokade tider med dem. Informanterna fick själva avgöra var de ville att intervjuerna skulle äga rum, detta för att vi var måna om att våra intervjupersoner skulle känna sig trygga i kontexten. Vi träffade sedan mammorna en och en. Intervjuerna utfördes dels hemma hos informanterna, på informanternas arbetsplatser, hemma hos intervjuaren samt två stycken online via Skype. När vi mötte våra informanter så började vi med att lämna över ett missivbrev med information om vad vi studerade, syftet med vår uppsats, hur länge intervjun beräknades pågå, samt de etiska grundprinciperna. Vi pratade därefter med informanterna för att försäkra oss om att de förstått innebörden av texten som de läst.

Vi informerade om att intervjuerna skulle spelas in på våra telefoner och att deras namn aldrig skulle nämnas, utan varje person skulle gå under en IP siffra. Intervjuerna tog mellan 30-45 minuter. Vi var noga med att inte ställa ja- och nej frågor utan istället använda oss av öppna frågor såsom "kan du förklara mer", "beskriv eller berätta", "kan du fördjupa", "kan du förtydliga". Dessutom upprepade vi ofta det som informanten hade sagt. Detta för att dels få bekräftat att vi förstått rätt, och dels för att ge informanten en chans att komplettera eller förtydliga sitt svar. För att undvika att missa något som informanterna delade med sig av så valde vi att spela in samtliga intervjuer.

Målet var att skapa en avspänd stämning som mer skulle kännas som en konversation två mammor emellan än en formell frågestund, därför förde vi inga skriftliga anteckningar under samtals gång. Vi var noga med att inte framstå som dömande när våra informanter uttalade sig. Vi försökte istället att få våra informanter att känna sig jämbördiga med oss och använde oss av empati och medkänsla. Detta är något som Patel och Davidson (2011) kallar för förståelsehorisont. Vid varje intervju avslutade vi med att fråga våra informanter om de funderade över något eller ville tillägga något. Vi påpekade att de gärna fick återkomma senare om det skulle dyka upp någon tanke. Detta hände vid ett tillfälle, då en av våra informanter dagen efter intervjun skickade ett meddelande med kompletterande uppgifter till en av frågorna. Samma forskare som intervjuat informanten transkriberade den senare under samma dag. Detta för att ha alla intryck ifrån intervjun i färskt minne. Vi forskare tog hand om fem intervjuer och fem transkriberingar var.

När materialet var transkriberat så analyserade och bearbetade vi det tillsammans. Följande 14 meningsbärande ord och korta meningar som relaterade till våra frågeställningar plockades ut: "bra mamma", "viktigt för barnuppfostran", "barnuppfostrans svårigheter", "varför svårigheter", "hjälp

dig”, “trygg i värderingar”, “jämförelser”, “släktens roll”, “samhällets roll”, “vänners roll”, “vem påverkar”, “rekommenderar”, “skicka med barnet”, “scenario”. Detta blev våra huvudteman. Under dessa huvudteman skapades underkategorier, cirka sex stycken per tema. Utifrån dessa teman och kategorier kunde vi dra slutsatser och hitta logiska sammanhang, likheter och skillnader. Bryman (2011) menar att den här processen är viktig när texten ska bedömas utifrån kodning. Sammanställningen av intervjuer på detta sätt söker efter mönster, kategorier, inslag och teman som försöker bilda begrepp genom koncentrerade iakttagelser av materialet, det vill säga empirin (Starrin och Svensson, 1994).

I vår forskning valde vi att fokusera på den empiri som beskriver de olika mammornas syn på uppfostran och där försöka finna likheter och olikheter, dels mellan informanterna, men också mellan de olika etniska grupperna. Detta gjorde vi genom att växla mellan del och helhet. Vid vår analys av intervjumaterialet så använde vi oss av den hermeneutiska cirkeln. Vi tog del av det transkriberade materialet i dess helhet. Det vill säga, vi läste texterna grundligt för att få ett bra grepp om helheten. Därefter lade vi fokus på att finna betydande meningar och återkommande uttryck som kunde ge oss en fördjupad kunskap och hjälpa oss till en bättre förståelse. Exempel på ett betydande uttryck var “vägledning”. Det var ett ord som återkom hos samtliga informanter när vi diskuterade vad barnuppfostran innebar. Efter att ha skapat oss ny kunskap tog vi med oss detta tillbaka när vi analyserade helheten. På detta sätt fortsatte vi tills vi möjliggjort skapandet av olika teman som vi kunde använda oss av i vår analys.

Våra 71 sidor med transkriberad text kodades, som vi beskrev ovan, ner till 14 teman med cirka sex underkategorier per tema. Dessa 14 teman som var baserade på våra frågeställningar kunde slutligen sammanställas i tre olika avsnitt där avsnitt ett (4.1) besvarar mammornas syn på barnuppfostran. Avsnitt två (4.2) besvarar mammornas syn på påverkan utifrån och avsnitt tre (4.3) beskriver vad mammorna vill skicka med den yngre generationen.

3.5 Studiens trovärdighet och kvalitet

För att bedöma en studies trovärdighet och kvalitet används begreppen validitet och reliabilitet (Patton, 2002). Dessa två utgör viktiga kriterier i uppfattningen om hur bra datainsamlingen har fungerat. God validitet och reliabilitet är en förutsättning för att resultat skall kunna generaliseras (ibid).

Validitet handlar om noggrannhet i mätförfarandet. Det vill säga i vilken utsträckning ett empiriskt mått faktiskt mäter det teoretiska begrepp det är avsett

att mäta (Gustavsson, 2004). Eller enklare beskrivet - att man verkligen mäter det som man vill mäta och ingenting annat (Thurén, 2007).

Bryman (2008) menar att det finns intern validitet som betyder att det ska finnas en god överensstämmelse mellan en forskares observationer och de teoretiska ideér som den samme utvecklar. LeCompte och Goetz (Bryman, 2008) menar att intern validitet blir en styrka i kvalitativa undersökningar då närvaro och delaktighet gör det möjligt att säkerhetsställa att begreppen och observationerna stämmer överens. Det som Bryman kallar intern validitet anser vi att vi har uppfyllt då vi har lagt mycket tid på att gemensamt analysera empirin och därefter tillsammans gjort teoretiska kopplingar.

Det finns också extern validitet som rör i vilken utsträckning resultaten som visar sig kan generaliseras till andra sociala miljöer och situationer. Här kan LeCompte och Goetz (Bryman, 2008) se problem då kvalitativa forskare ofta använder sig av fallstudier och ett begränsat urval. Vi kan se att eftersom vi har använt oss av ett bekvämlighetsurval så kan inte vår forskning självklart generaliseras till andra miljöer och situationer och därmed uppfyller vi inte kraven för den externa validiteten. Vi vill dock poängtera att det är processen som vi blottlägger och som vi intresserar oss för. Vi har visat både analysen och materialet stor noggrannhet och ser därför hur detta kan vara värdefullt och bidra till att öka förståelsen för ämnet. Att kunna generalisera svaren vi fått fram är här inte lika viktigt.

Reliabilitet handlar om i vilken utsträckning en mätprocedur genererar samma resultat vid upprepade mätningar (Gustavsson, 2004). Det vill säga att mätningarna ska vara korrekta och ska ske på ett tillförlitligt sätt. Thurén (2007) menar att reliabilitet innebär att en undersökning är korrekt utförd och att tillräckligt många människor har tillfrågats.

Bryman (2008) skriver om intern reliabilitet som handlar om att forskarna ska komma överens om hur de ska tolka det som de ser och hör. Här anser vi att vi uppfyller kraven då vi två forskare har varit helt överens om vilka tolkningar som ska ske och också om hur tolkningarna har gått till.

LeCompte & Goetz (1982, i Bryman 2008) uttalar sig om begreppet extern reliabilitet. Enligt dem så står uttrycket för i vilken utsträckning en undersökning kan upprepas. I kvalitativ forskning är detta något som kan vara svårt att uppfylla då det är omöjligt att frysa en social miljö. Vår studie är inte replikerbar då vi har forskat på människor som lever i sociala miljöer och därmed är under ständiga förändringar.

Vissa författare har föreslagit att kvalitativa studier ska bedömas utifrån andra kriterier än validitets och reliabilitetsbegreppen (Bryman, 2008). De alternativa begrepp som omnämns är tillförlitlighet och äkthet. Patton (2002) menar dock

att validitet och reliabilitetsbegreppen väl fyller samma funktion och således har vi valt att använda oss av dessa.

3.6 Etiska överväganden

Bryman (2008) beskriver hur det skapats etiska principer kring frågor som rör frivillighet, integritet, konfidentialitet och anonymitet för de personer som är inblandade i forskning. De finns fyra huvudkrav för att skydda individer eller forskningsmaterial vid vetenskapliga undersökningar (Vetenskapsrådet, u.å.). Dessa fyra krav är informationskravet som innebär att forskaren ska informera berörda personer om den aktuella forskningens syfte samt att klargöra att det är frivilligt att delta. Därefter nämns samtyckeskravet som innebär att deltagarna själva har rätt att bestämma över sin medverkan genom att ge sitt samtycke till att delta. Det tredje kravet som omnämns är konfidentialitetskravet som innebär att personer som är inblandade i studien ska behandlas med största möjliga konfidentialitet. Det sista kravet är nyttjandekravet, som innebär att de uppgifter som samlas in om informanterna endast får användas för forskningsändamålet (Bryman 2008). Nedan beskriver vi hur vi informerade våra forskningsdeltagare om de olika etiska principerna.

Det krävs att forskare följer dessa etiska regler när de ska använda sig av metoder som intervju, enkät eller observation. I de flesta undersökningar lämnar deltagarna information till forskaren, speciellt i kvalitativa undersökningar där det oftast finns ett fåtal informanter som förväntas ge mycket information som ibland kan uppfattas personlig. I dessa fall är det extra viktigt att vi värnar om de enskilda individernas integritet (Bryman, 2008). Den ansvariga forskaren ska göra en vägning av värdet av det beräknade kunskapsstillskottet mot möjliga risker som kan uppkomma. Såväl kortsiktiga som långsiktiga följder skall betraktas (Vetenskapsrådet, u.å.). När informanter som ska delta i undersökningen har hittats så är det viktigt att dessa informeras om den aktuella undersökningens syfte.

Då vi i vår forskning använde oss av intervjuer som metod så var det viktigt att vi uppfyllde de etiska kraven. Vi anser oss ha uppfyllt dessa krav genom att vi överlämnade ett missivbrev till våra informanter som innehöll information gällande syftet med undersökningen, vilka vi forskare är, att resultatet kommer behandlas konfidentiellt det vill säga att kontaktuppgifter och svar inte utlämnas till någon utomstående, att det är frivilligt att delta och att informanten hade rätt att avbryta när som helst. Vi upplyste om att de uppgifter som vi samlade in om informanterna endast skulle användas för forskningsändamål. Våra informanter godtog detta och gav sitt samtycke till medverkan. Därmed var samtyckeskravet uppfyllt. Det är dessutom viktigt att man försäkrar sig om att informanterna inte kan identifieras och utlovar dem anonymitet för att de ska känna sig bekväma

med att besvara intervjufrågorna så sanningsenligt som möjligt. Detta gjorde vi genom att endast benämna våra informanter med IP siffra både vid inspelning och vid transkribering. Informanterna bör ändå informeras att det föreligger en risk till eventuell röjning av anonymiteten då urvalet bland informanter är förhållandevis litet. Konfidentialitetskravet är därmed svårare att fullkomligt uppfylla i kvalitativ forskning till skillnad från kvantitativ forskning (Bryman, 2008).

4 RESULTAT OCH ANALYS

I detta kapitel tolkas och analyseras det empiriska material som vi samlat in genom kvalitativa intervjuer med totalt tio mammor. Vi har intervjuat fem mammor med etniskt svenskt ursprung och fem mammor som har sitt ursprung i före detta jugoslavien, men som sedan många år är bosatta i Sverige. Informanterna, oavsett etniskt ursprung, är i åldern 25-35 år och har ett till två barn i åldrarna sju månader till 12 år.

Syftet med studien är att få kunskap om hur nyförvärvade normer samt traditionella normer påverkar mammorna. Vi vill också få förståelse för om deras olika etniska bakgrund påverkar deras syn på barnuppfostran. Vårt resultatkapitel kommer att präglas av våra analyser av mammornas åsikter. Vi har under arbetets gång funnit samband mellan vårt insamlade datamaterial och teoretikerna Bäck-Wiklund, Giddens, Bauman, Beck och Beck-Gernsheims samt Castells som presenterades i ett tidigare kapitel. Vi kommer därför delvis tolka materialet med hjälp av dem och med hjälp av den tidigare forskning som vi tagit del av och också presenterat i ett tidigare kapitel.

I avsnittet 4.1. "Barnuppfostran på bästa sätt" redovisar vi vad våra informanter tycker är viktiga egenskaper hos en mamma, vad barnuppfostran innebär för dem, samt vad de anser vara viktigt i deras egen barnuppfostran. I avsnittet 4.2 "Påverkan utifrån" redovisas vem eller vad i mammornas omgivning som påverkar dem i deras uppfostran av barnen. Vi avser att kunna svara på om det är den äldre generationens traditionella normer eller om det är samhällets rådande normer som har störst påverkan på mammorna i deras sätt att uppfostra. I avsnitt 4.3. "Tips från mig till dig" redovisas vad mammorna tycker är viktigt att tänka på och gärna skickar med, både till andra mammor och med sina egna barn. I samtliga kapitel förhåller vi oss till mammornas olika etniska bakgrund och analyserar hurvida just deras bakgrund påverkar dem i deras sätt att uppfostra. Vi vill bland annat få svar på om de före detta jugoslaviska mammorna präglas av traditioner från det forna hemlandet eller om de har socialiserats in i det svenska samhället.

4.1 Barnuppfostran på bästa sätt

För att till att börja med få en bild av vad våra informanter anser att barnuppfostran innebär så ställde vi frågor kring detta. Samtliga informanter, både svenska och före detta jugoslaviska, menar att för att vara en god mamma så bör du framförallt vara närvarande. Även positiva emotioner såsom att ge

kärlek, tillgodose barnets behov och skapa en god relation tycker samtliga mammor är viktigt att tänka på. Dessutom visar analysen att de före detta jugoslaviska mammorna anser att det i högre grad är viktigt att en bra mamma har regler, sätter gränser och tar ansvar:

IP3:....ehh, att hitta en lagom nivå på vad liksom vad ska man säga. . . Att hitta en lagom nivå mellan på att sätta gränser helt enkelt, det är nog det viktigaste. Att inte vara för sträng men att inte vara för slapp heller så att säga.... att inte ge efter för mycket. Det här med att välja sina strider handlar det mycket om också. Vad kan jag släppa på för att... som är mindre viktigt för att sen kunna vara lite strängare i någonting annat som kanske är mer av en principalsak.... som till exempel så här: om jag inte vill att mitt barn ska äta godis så säger jag ju nej, men det kanske inte är det allra viktigaste utan kommer det någon kompis och de ska få någonting så kanske det är viktigare att dom får någonting tillsammans som dom ska dela då är det ju viktigare att barnet lär sig att dela med sig än att jag ska hålla fast vid den här principen att dom får inte äta godis för att det är måndag.

Medan svenska mammor anser att en god mamma, förutom att vara närvarande, också bör se till sitt egna välmående och vilja vara lycklig själv och på så sätt vara en god förebild:

IP7...att vara en bra mamma... Det handlar om att göra det bästa för sina barn. Det handlar om att dels vara lycklig själv tror jag och vara en bra förebild.

Det var spännande att se att just *närvaro* var något som kom upp vid så gott som samtliga intervjuer och verkade vara lika viktigt för båda etniska grupperna om du vill vara en god mamma. Lika intressant var det att få insikt i vad som skilde sig åt mellan de etniska grupperna. Analysen visar att de före detta jugoslaviska mammorna, liksom fyrtilialisterna i Bremsbäcks (1998) forskning kring nittioalets unga mammors syn på moderskap kontra fyrtilialistmammors syn på detsamma, avsåg att skapa ansvarsfulla individer av sina barn genom att sätta gränser och ha regler. Vi kan också utläsa en skillnad i hur informanterna ser på vikten av sitt eget välbefinnande, då detta inte alls nämns av de före detta jugoslaviska mammorna, medan det hos de svenska mammorna kommer upp vid ett flertal tillfällen. De svenska mammorna anser att deras eget välmående är viktigt då de, genom att själva må bra anser sig bli bättre mammor. Även detta var något som framkom i Bremsbäcks (1998) forskning, då nittiotalsmammorna var tydliga med att de inte ville utplåna sig själva, utan de trots sitt moderskap hade önsknings och ambitioner för egen del.

När vi ställde frågan kring vad barnuppfostran innebar för informanterna så reagerade flera av de svenska mammorna på just ordet barnuppfostran. Det var för dem ett hårt ord förknippat med regler, rutiner och bestraffningar. Detta är dock något som de till viss del tycker att barnuppfostran bör innehålla. Lika många före detta jugoslaviska mammor anser också att barnuppfostran ska innebära regler och gränssättning, men båda etniska grupperna anser att i första hand ska uppfostran innebära vägledning och guidning av barnet. Ge barnet en

bra grund att stå på, förmedla en god uppväxt och lära dem empati och medkänsla:

IP3: Helt enkelt att vägleda barnet så att de kan bli en så bra människa som möjligt. Att visa på vad som är rätt och fel, att lära barnet känna empati, medkänsla o alla de goda egenskaperna som man eftersträvar. Att man för över det på ens barn också på ett bra sätt.

Att vara mamma och uppfostra sitt barn innebär en hel del utmaningar och vi var intresserade av att få ta del av vilka svårigheter som informanterna upplever som jobbigast att hantera. Här blev det en stor spridning inom de olika etniska grupperna. De svenska mammorna uppfattar den egna osäkerheten som den största svårigheten:

IP8: ... svårigheter som jag kan stöta på... Ja jag tror det kan vara det här som man som mamma kan ställas inför att dom får göra si och dom får göra så och att man då ska vara bestämd i sitt eget beslut och i sin ståndpunkt och stå på sig där. Det är väl det som man ibland kan känna att har jag gjort rätt nu?.....Barnet kommer med gråten i halsen och säger alla i klassen får titta på det där..... Okej, ska vi stå på oss nu eller ska vi ge med oss?

IP9: ... ja det är mycket sånt som om vad dom får och inte får göra. Får dom cykla själva? Får dom ha telefon? Hur mycket tv tid? Ja mycket sånna frågor.

Även skilda uppfattningar föräldrarna emellan, yttre påverkan samt barnets egen vilja var svårigheter som de upplever som jobbiga.

De svenska informanterna upplever alltså att svårigheterna med barnuppfostran ligger i den yttre påverkan från samhällets som gör det svårt att vara säker i sin roll. De menar att det i dagens samhälle är tufft att stå på sig och att mammor hela tiden känner oro för vad andra ska tycka och för att de beslut som de tar gällande sina barn inte ska vara de rätta. Detta kan kopplas till Bauman (2002) som menar att det inte längre finns någon tydlig struktur och någon som gör valen åt oss. Han menar vidare att den ambivalente samhällsmedborgaren saknar tydliga ideal och att individen har ett ständigt tryck på sig att prestera. Även Giddens (1997) menar att vi idag själva bär ett stort eget ansvar för att skapa vår egen identitet. Således bär vi rimligtvis också ett stort eget ansvar för att skapa även våra barns identitet på allra bästa sätt. Giddens (1997) skriver vidare att självidentiteten är en process som produceras och reproduceras hela tiden.

Vidare menar en svensk mamma att hon uppfattar det som att det i hennes värld diskuteras mycket kring hur mycket man som mamma bör ge sitt barn:

IP10...Jag tänker på det här med hur påverkad man blir av saker man får till sig. Det är något som jag blir jättepåverkad av. Det här med att man ska ge sina barn tid. Man ska liksom ge dom så mycket, att vi inte, tycker ja i iallafall pratar lika mycket om gränssättning längre, utan vi pratar mer om att ge. Liksom kärleken. Och för mig har det blivit liksom att jag tagit det till absurdum tror jag.

Detta gå återigen att relatera till Brembecks (1998) forskning av mödrar från olika årtionden. Fyrtioalsterna menade att en förälders uppgift var att skapa en moraliskt ansvarsfull individ av det råmaterial som var barnet, medan nittioalets mammor såg att en förälders uppgift i första hand var att finnas där och hjälpa till om något gick fel. Intervjuszvaren bland de svenska mammorna visar på att det har skett en förändring i synen på moderskap under de senaste årtiondena. Mamman har gått från att vara en individ som lär ut regler, till att nu vara någon som i första hand ger kärlek och omsorg till sitt barn och ser regler som något av underordnad betydelse.

Bland de före detta jugoslaviska mammorna så är gränsdragning och rutiner de vanligaste svårigheterna, men även samhällets och äldre släktingars påverkan kan orsaka svårigheter i deras uppfostran av barnet.

IP3: ...sen kan jag tycka också att de lite svårt till exempel när mina föräldrar eller mina svärföräldrar är med då har ju dom ett sätt att se på barnuppfostran och kanske ibland också att vi har olika sätt att se på rätt och fel eller vilka värderingar som är viktiga. När vi sitter tillsammans och min son gör någonting som jag inte tycker är okej men dom kanske tycker att det är okej då har vi svårt att visa för min son vad som gäller. Förstår du hur jag menar ... Han får lite dubbla budskap ...dels är det en generationsfråga och den tror jag gäller här i Sverige och den gäller säkert även i vårt hemland där saker och ting liksom förändras. Det är klart att vissa frågor är ju kulturella och det kommer man ju inte ifrån. Det är klart att vi och våra föräldrar har ju ibland olika sätt att se på saker baserat på de land vi är uppväxta i. Ehh, det kan till exempel vara det här med godis eller med sötsaker. "Ah, men vad då socker har väl ingen dött av, haha"[moder till IP3]. Det är ett sådant typexempel på sådant som är kulturellt kanske till och med generationsbaserat.

I Glassman och Eisikovits (2006) studie beskriver de hur traditioner suddas ut genom generationsväxlingar. Detta blir tydligt även hos våra informanter. Tydligast blir det hos de före detta jugoslaviska mammorna som beskriver hur deras äldre släktingar har med sig traditionsnormer ifrån ursprungslandet som informanterna inte riktigt kan förlika sig med. Ett återkommande inslag är synen på socker och sötsaker. De äldre släktingarna vill gärna ge barnen sötsaker i större utsträckning än vad informanterna är bekväma med. Vi anser dock att informanterna verkar resonera som att detta är något som de får förhålla sig till, då just mat och godsaker är något av en generationsfråga och även mycket kulturellt betingat.

4.2 Påverkan utifrån

I detta avsnitt redovisar vi resultatet av de svar som våra informanter gett oss när vi diskuterat yttre påverkan. Här har mammorna svarat på frågor om vem som hjälper dem med svårigheter i moderskapet, hur och om de blir påverkade av

samhället, hur och om släkten och vänner påverkar dem och i så fall på vilket sätt.

Nedan uttalar sig IP4, som har före detta jugoslaviskt ursprung om samhällets påverkan på henne. Hon beskriver hur det främst är sociala medier som påverkar henne. Därefter uttalar sig IP10, som har svenskt ursprung, om sina åsikter kring samhällets påverkan på henne:

IP4:...det man skulle kunna bli påverkad av är i så fall är nätet. Att man ständigt är uppkopplad...alla lägger upp bilder som visar hur perfekt deras liv är. Allas barnuppfostran är så himla perfekt och barnen är så fina och skötsamma då känner man som förälder när man har en trotsig unge att det blir så här att det blir en kontrast. Men, samtidigt vet man att den bilden inte överensstämmer med verkligheten, det är ju inte så vardagen ser ut för dem heller. Folk vill att det ska verka som frid och fröjd för allmänheten.

IP10:...jag blir jättepåverkad av sånt som jag läser. Inte bara från privatpersoner utan ifrån experter som uttalar sig överallt. Det räcker med att sätta på nyhetsmorgon så är det nån...vad det nu är för nåt, som ska uttala sig om hur man ska prata med barn eller hur man ska leka med barn eller så. Det tror jag påverkar jättemycket.

I citaten ovan framgår att mammorna, oavsett ursprung påverkas av sociala medier. Detta kan kopplas till Bäck-Wiklund & Bergsten (1997) som menar att media representerar olika och ofta stereotypa föreställningar om hur en lycklig och framgångsrik familj ska se ut. Deras bild genomsyrar idag hela samhället och påverkar moderskapet på flera olika sätt. Media riskerar i dagens samhälle att skapa en känsla av otillräcklighet hos mammor genom exempelvis TV-program och tidningar. Mammor känner att de inte kan uppnå den bild som finns av den goda, vackra, framgångsrika och lyckade mamman (ibid). Denna uppfattning finns hos ett flertal av mammorna i vår studie och den delas av båda etniska grupperna och den går också att knyta till Brembecks (1998) forskning. Även Castell (2001) beskriver hur identiteter påverkas av nätverkssamhället och hur det i och med detta finns nya förutsättningar för människans identitetsskapande. Han menar att vi kan se hur sociala medier har blivit ett allt större inslag i många människors liv. Det står människan fritt att läsa vad vi vill och visa upp vad vi vill och avgöra hur vi vill bli uppfattade. Vi kan ha både dubbla och trippla identiteter och olika identiteter online och offline (ibid).

När informanterna beskriver vad eller vem som hjälper dem i deras moderskap så berättar de svenska mammorna att de oftast vänder sig till sin partner eller sina vänner för stöd och hjälp. Flera av mammorna beskriver hur de tar hjälp från vänner som har jämngamla barn:

IP9:...men sen är det ju vänner runt omkring, framför allt sånna som har barn i samma ålder. Så man ventilerar med dom, hur skulle ni göra och vad tycker du liksom...då är det lättare att hitta nån gemensam linje liksom.

Det framkommer ett tydligt mönster hos de före detta jugoslaviska mammorna som nästan genomgående menar att de oftast söker hjälp hos sig själva för att lösa problem. De berättar att deras engagemang, starka vilja och starka övertygelse hjälper dem. Dessutom konstaterar två mammor att de lättast löser problemen genom att tala med sina barn:

IP3:...Vad som hjälper mig med svårigheterna....? Min starka vilja, haha. Jo men faktiskt för att dels gäller det ju att vara stark i ens egna övertygelser om att det här som jag har valt och det här ska jag göra eeh, det är de som är rätt för mig och mitt barn.

IP 4: Jaa... det är ju mest jag. Man får ju typ tala med sitt barn själv, det blir att jag får prata med honom ... han är ju så pass stor nu att det går att prata om vad som är svårt. Till exempel om han har betett sig illa eller något då får man ju ta det med honom. Då blir det ju oftast bättre att han förstår. Det känns som att det är det som hjälper att man kan prata med honom och att man gör honom medveten om att vissa saker är fel.

De före detta jugoslaviska mammorna fångar alltså upp svårigheterna som uppstår och genom att knyta an dessa till sig själva så hittar de sin egen övertygelse och kan därmed på egen hand lösa problemen med barnet. Detta går att relatera till Giddens (1997) som menar att förmågan att fånga livshändelser och att kunna knyta dessa till sig själv och sitt eget liv är avgörande för individens behov av reflektion i det senmoderna samhället.

För att få inblick i hur trygga informanterna i vår studie känner sig i sina roller som mammor så fick de berätta om huruvida de anser sig vara trygga i sina egna värderingar gällande barnuppfostran. De före detta jugoslaviska mammorna menar utslutande att ja, de är de, men bland de svenska mammorna gavs blandade svar. Tre mammor menar efter lite tveksamhet att ja, det är trygga i sina värderingar och två mammor menar att nej de är de inte alls:

IP9:...känner mig trygg...näe det gör jag nog faktiskt inte. Jag kan nog vara väldigt osäker på vart jag själv står. Det är nog mycket med det här hur mycket frihet man kan lägga på barnen. Hur mycket klarar dom av. Jag kanske tycker nåt och barnet kanske tycker nåt. En annan förälder kanske tycker något helt annat beroende på att deras egna barn kanske inte är i samma fas eller så.

Detta kan kopplas till Bauman (2002) som säger att otryggheten har blivit en central del av människans liv. Han menar att individen idag är så fokuserad på individuella lösningar på sina problem istället för som förr, med hjälp av medborgerlig gemenskap. Bauman (2002) beskriver hur den ambivalente samhällsmedborgaren saknar ett tydligt ideal och att det därmed är ett ständigt tryck på individen att prestera. Ökade valmöjligheter och allt större valfrihet ger oss visserligen frihet, men det skapar också nya förväntningar att leva upp till. Vi ska förverkliga oss själva och ta vår plats i samhället (ibid).

När vi ändå är inne på ämnet trygghet så fortsätter vi att diskutera med våra informanter om i vilken utsträckning de jämför sina barn med andras barn och bland de före detta jugoslaviska mammorna så är det inte fullt så vanligt med jämförelser. Majoriteten menar att de aldrig jämför då de vet att alla barn utvecklas i sin egen takt. Några mammor säger dock att de jämför ibland. En mamma menar att hon kanske omedvetet jämför drag hos barnen, men hon jämför inte deras kunskapsnivå med andra barn. De svenska mammornas svar visar inte ett enigt resultat, men flertalet av dem menar dock att de jämför sina barn med andra barn. Ibland medvetet och ibland omedvetet. En mamma förklarar det som att hon är helt på det klara med att varje individ är en egen individ och måste utgå ifrån sig själv, men att eftersom man inte är mer än människa så omedvetet jämför man, speciellt när man ser barn i grupp. En mamma menar dock att hon inte jämför barn alls.

Samtliga informanter beskriver vilka som påverkar dem i deras uppfostringsroll. De före detta jugoslaviska mammorna menar att släkten har en viktig roll. Inte bara för att de präglat mamman under hennes uppväxt, utan för att de faktiskt är närvarande i barnets liv. Våra fem informanter talar om att familjebandet är väldigt viktigt, inte minst till det lilla barnet.

Ovanstående går att knyta an till studien av Crippen och Brew (2015) som beskriver hur interkulturella föräldrar som lever tillsammans ser på betydelsen av att ursprungslandets kulturella traditioner förs vidare till barnen. De beskriver hur flera deltagare i studien helt förlitar sig på att mor- och farföräldrar från ursprungslandet ska föra vidare traditioner, normer och värden till deras barn (ibid). Informanterna i vår studie anser att det är viktigt att deras släktingar är närvarande i barnets liv och vi tolkar det som att de på detta sätt vill att släkten indirekt ska få tillfälle att prägla barnet och därigenom föra vidare de traditionella normer som de anser vara viktiga.

Intervjusvaren visar dock, att trots att de före detta jugoslaviska mammorna tycker att familjen har en väldigt betydelsefull roll, så menar de att släktingarna bör överlämna barnuppfostran till dem själva. Det framkommer att detta ibland kan skapa komplikationer, då de äldre släktingarna gärna vill få tycka till i ämnet:

IP1: ...man får ju alltid höra från mamma och även svärmor - när ni var små så fick ni det här, ni är uppväxta på detta, det har fungerat så bra, det är inget fel på er idag så prova med det här. Exempelvis så sa både mamma och svärmor att jag skulle ge vatten och te till min son när han bara var några dagar gammal då de har gjort så med oss.

IP5: ... Vi talar om det ibland i och med att min mamma kan säga - när du var liten var det inte så strikt med alla dessa saker ändå så har ju du uppfostrats väl .. liksom så. Hon kan anse att det är mycket mer strikt nu, att det mer handlar om... jaa... att det

hela tiden finns en gräns för barnet. Att vid denna ålder så ska det göras och vid den åldern ska det göras.. man följer för mycket noggrant.

Detta går att koppla till Giddens (1997) som menar att barnets fostran numera oftare styrs av råd och anvisningar ifrån experter än från kunskaper som går från generation till generation. Giddens (2003) menar fortsättningsvis att en avtraditionalisering har ägt rum. Han menar med detta att traditioner visserligen finns kvar, men att dess betydelse har förändrats och i många fall försvagats (ibid). Giddens (2003) fortsätter med att beskriva hur människan idag i mycket högre utsträckning själv formar sin egen livshistoria. Han skriver hur det här i västvärlden bedrivs en kamp mellan traditionen och moderniteten (ibid).

Även Valencia (2015) skriver om expertkunskaper i sin forskning. Hon beskriver hur det ständigt pågår förhandlingar mellan mammorna som är vardagsexperter och de individer som besitter expertkunskaper. Valencia (2015) menar att föräldrarnas vardagskunskaper ofta står lägre i kurs än de kunskaper som experterna lär ut (ibid)

I intervjustvaren framgår att informanterna i hög grad påverkas av experter. Mammorna förklarar att de tycker att samhället har en stor roll i deras barnuppfostran. De menar att det är väldigt viktigt att ha en god kommunikation med barnets förskola och med Barnavårdscentralen (BVC).

IP5:... Jaa, det jag kan tänka på är det här med till exempel med maten att jag har varit mycket mer noggrann det där får han inte äta för att de har de sagt på BVC... det där ska han inte äta än ... mycket kring maten har det handlat om. Rutiner har det handlar mycket om att jag försöker hela tiden hitta en rutin liksom till att... ja, nu brukar han sova o nu ska han äta. Medan mamma berättar att det inte alls var så när hon uppfostra utan hon hittade sina egna rutiner och att hon inte var hindrad av dem.

IP2:...förskolan är jätte viktigt liksom. Det känns bra att man ha samma, hyfsat lika... liknande bild i alla fall vad gäller värderingar, vad som är okej och vad som inte är okej.

IP3:...förskolan har en jätte stor roll. De uppfostrar ju barnen nästan mer än vad vi föräldrar gör för att de är med barnen merparten av deras vakna tid. Och där har vi på våran förskola ett jättebra samarbete med personalen o pratar om just dessa saker. Vi har en jätte stor möjlighet att påverka till exempel det här med jämställdhetsfrågor eller vad det nu kan vara. Vi har en väldigt bra och nära dialog med den personalen så att vi delar bilden vad de ska lära och förmedla till våra barn.

I påhittade scenarion tog våra informanter ställning till vem eller vilka de skulle ta hjälp av för att lösa olika problem med deras barn och det visar sig att samtliga tio mammor i hög grad skulle ta hjälp av expertkunskaper i första hand.

Giddens (1997) beskriver expertsystemen som en urbäddningsmekanism. Han menar att vi idag har ett stort behov av olika expertsystem för att få tillgång till kunskap. Han menar vidare att barnets fostran ofta styrs av råd och anvisningar

ifrån individer med expertkunskaper. Detta är något som också Beck och Beck-Gernsheim (2004) menar att dagens föräldrar har behov av, då de vill kunna möta de krav som ställs på dem i dagens samhälle. Dessa expertsystem hjälper individerna att hitta rätt i föräldrarollen. Grundläggande för att expertsystemen ska fungera är tillit menar Giddens (1997). Mamman måste alltså tillåta sig att släppa kontrollen och helt och fullt lita på individen som besitter expertkunskaperna (ibid).

Det här är något som kan skapa problem hos de före detta jugoslaviska mammorna. De menar att familjebandet är viktigt, men samtidigt tycker de att släkten bör lämna barnuppfostransrollen till dem själva. De förklarar att detta ibland kan skapa komplikationer, då de äldre släktingarna gärna vill få säga sitt i ämnet. Giddens (1997) menar att vi kan se ett tydligt mönster som visar hur experterna nu tagit över den roll som släktens äldre kvinnor tidigare hade, då det förr var de som ansågs sitta inne med expertkunskaperna. Han menar att detta är något som kan skapa spänningar inom släkten. I analysen framkommer att informanterna påverkas av det samhälle de lever i och i allt mindre utsträckning påverkas av traditionella normer. Detta i enighet med Giddens (1996) tankar kring det moderna samhället där seder och traditioner får en allt mindre roll i individens liv.

När de svenska mammorna pratar om vad eller vilka som påverkar dem mest i deras uppfostringsroll så beskriver de betydelsen av internet och sociala medier.

IP7:...jo men sociala medier. Där kan man ju läsa någonting som man tar till sig. Ehhh, som man tänker att det här var ju bra, det här ska jag tänka på eller... så det har nog en ganska stor roll på det sättet tror jag.

Detta går återigen att koppla till Castells (2001) tankar kring det nya nätverkssamhällets effekter på individens identitet som han beskriver i Nätverkssamhällets framväxt (2001). Castell ser hur ett nytt samhälle skapats som tvingar oss omvärdera allt det vi trodde oss vara säkra på. Castell (2001) beskriver hur identiteter påverkas av nätverkssamhället och hur han ser nya förutsättningar för människans identitetsskapande. Han menar att vi med all tydlighet kan se hur sociala medier har blivit ett allt större inslag i många människors liv (ibid).

Bland de svenska informanterna kunde vi också se att vänner tillskrivs en stor betydelse och är en viktig trygghet för många:

IP6:...skönt att bolla lite idéer när man har barn i samma åldrar och sådär, då är det ju ett stöd på något sätt. Kan det ju vara.

IP8:...det blir ju så liksom att man pratar om det när man har barn i samma ålder, det tycker jag absolut och ehhh det är väl jättenyttigt att man kan byta erfarenheter med varandra.

IP9:..Jamen dom har ganska stor roll faktiskt. Att man diskuterar saker och kommer fram till....ibland gemensamma beslut vad som man för stunden tycker är rätt och fel.

När de svenska informanterna beskriver sin släkts roll i deras barnuppfostran så förklarar flera av dem att de påverkas så tillvida att de reflekterar mycket kring sin egen barndom och uppväxt. De vill undvika de misstag som föräldrarna gjort och ta med sig de bra sakerna in i sin egen uppfostran:

IP8:..jo men alltså jag kan ju se tillbaka nu när man själv håller på och fostrar att man tar med sig guldklimparna från de stunder som jag själv uppfattade som solskensstunder när jag var liten och som jag för med mig till mina egna. Jag kan se båda delarna där, det mesta är positiva grejer som.. amen... det jag beskrev solskensstunder där jag känner att det här har jag fått uppleva och det vill jag föra över till mina egna barn, men sen kan det givetvis finnas saker eller hur man har varit som person i olika situationer som man inte vill föra med sig idag till sina barn.

IP9:...man får väl mycket värderingar tänker jag. I från ens egna uppväxt. Vad som är rätt och fel.

IP10:..Jag tror, som dom flesta, man tänker det här va bra, det vill jag göra, det här var mindre bra, det ska jag försöka undvika.

4.3 Ett tips från mig till dig

Vad skulle då informanterna vilja rekommendera andra mammor att tänka på kring barnuppfostran? En informant vill råda mammor att vara raka och tydliga, ha tydliga regler och inte säga ja ena dagen och nej andra dagen, då detta kan skapa problem. I övrigt menar nio av de tio informanterna att de vill råda andra mammor till att lita på sig själva, känna att de duger och lita på att de själva vet vad som är bäst för sitt barn. Denna enighet framkommer tydligt i informanternas svar nedan:

IP4:...det viktigaste är att man lyssnar till sig själv. Man själv känner ju sitt barn bäst och vet hur ens barn mår o har ett speciellt band till sitt barn. Man ska lyssna på ens egna magkänsla när det gäller barnuppfostran och vad man tycker är rätt och fel.

IP5:...jag skulle rekommendera dom att lita på sin egen känsla och gå efter den. Mycket kan vara individuellt för ett barn, då ska man ju anpassa det efter vad ens egna barn har för behov och gå efter den egna känslan. Jag tror ändå att föräldrarna vet vad som är bäst vad som är bäst för ens barn och lita på det och inte läsa så mycket om vad som är rätt och fel och så vidare.

IP6:...alltså det är väl att man ska lita på sig själv och det man tycker är bra. Det är nog oftast det som är bra för barnen.

IP7: ja men framförallt att lita på sig själva och sin egen känsla tror jag. Att dom kan uppfostra sina barn själva.

IP8:...att lyssna på sig själv som mamma och att man ska känna sig stark i det man tycker och tänker och inte försöka lyssna och ta till sig det yttre, vad omvärlden tycker och tänker. Det finns alltid folk som kommer ha åsikter med du ska känna dig stark i din roll som mamma, det är det viktigaste. Lita på sig själv för du känner ditt barn bäst.

De tio informanterna var med ett undantag eniga om vad de hoppas att deras barn ska ta med sig från sin barndom och föra vidare till sina barn. Ord som värme, kärlek, respekt, trygghet, närvaro och empati förekom hos nio av de tio mammorna.

IP1:...trygghet, kärlek och kommunikation. Jag vill att han tar med sig detta hemifrån. Och förståelse för andra människor, empati. Det är viktigt för det tror jag han kommer komma långt med.

IP5:...det jag önskar att han får med sig är tron på sig själv, att han är självsäker, en god person. Vilja utvecklas och vara en bra människa generellt.

IP7:...värme och kärlek. Det är väl det som är det viktigaste. Och lite disciplin också.

IP8:...värme och kärlek framför allt, så tror jag dom kommer hantera det mesta ganska bra.

IP9:...jag hoppas han för vidare att vara en bra medmänniska och visa respekt och hänsyn tänker jag.

Den som skiljer sig ifrån de övriga informanterna är en mamma som vill att hennes barn ska få med sig att det är okej att göra lite som man vill. Man behöver inte göra som alla andra. Man kan var motvalls och våga vara sig själv.

4.4 Sammanfattning

Resultatet visar att samtliga informanter, både svenska och före detta jugoslaviska, tycker att för att vara en god mamma så bör du framförallt vara närvarande. Även positiva emotioner såsom att ge kärlek, tillgodose barnets behov och skapa en god relation tycker samtliga mammor är viktigt att tänka på. Det som åtskiljer de etniska grupperna är att de före detta jugoslaviska kvinnorna anser att det i högre grad är viktigt att en bra mamma har regler, sätter gränser och tar ansvar. De svenska mammorna anser att en god mamma bör se till sitt egna välmående och vilja vara lycklig själv och på så sätt vara en god förebild.

Resultatet visar att mammor ifrån båda etniska grupperna anser att god uppfostran innebär att vägleda och guida barnet. Att ge barnet en bra grund att stå på, förmedla en god uppväxt och lära dem empati och medkänsla.

Barnuppfostran är inte alltid lätt, det var våra informanter överens om. Dock skiljer sig tankarna kring svårigheterna åt mellan de båda etniska grupperna. De svenska informanterna anser att svårigheterna med barnuppfostran ligger i den yttre påverkan från samhällets som gör det svårt att vara säker i sin roll. De menar att det i dagens samhälle är tufft att stå på sig och att mammor hela tiden känner oro för vad andra ska tycka och för att de beslut som de tar gällande sina barn inte ska vara de rätta. Bland de före detta jugoslaviska mammorna däremot så är gränsdragning och rutiner de vanligaste svårigheterna, men även samhällets och den äldre generationens påverkan kan orsaka svårigheter i deras uppfostran av barnet.

Moderskapet är ett komplext och svårt uppdrag. Det är ständigt föränderligt och handlar mycket om ta beslut. Båda etniska grupperna menar att media bland annat skapar känslor av otillräcklighet hos dem. För att få hjälp med svårigheterna i moderskapet så tar de svenska mammorna stöd av sin partner eller sina vänner medan de före detta jugoslaviska mammorna istället söker hjälp hos sig själva. Deras starka vilja och starka övertygelse hjälper dem.

Resultatet visar att samtliga före detta jugoslaviska mammor känner sig trygga i sina egna värderingar gällande barnuppfostran, men bland de svenska mammorna är det blandande känslor. Tre svenska mammor anser att de känner sig trygga, men två mammor menar att de inte alls känner sig trygga i sina egna värderingar.

Resultatet visar att bland de före detta jugoslaviska mammorna jämför man inte sina barn med andras barn i samma utsträckning. Majoriteten talar om att de aldrig jämför då de vet att alla barn utvecklas i sin egen takt. Några mammor säger dock att de jämför ibland. Bland de svenska mammorna var det en större spridning där flertalet menar att de jämför sina barn med andra barn. Ibland medvetet och ibland omedvetet.

De före detta jugoslaviska mammorna beskriver att släkten och samhället har betydelsefulla roller för deras uppfostran. De vill att släkten ska ha hög närvaro i barnens liv, men de vill i hög grad få ta besluten kring uppfostran på egen hand. De svenska mammorna anser att det som påverkar dem mest i deras uppfostringsroll är internet, sociala medier och deras vänner.

Resultatet visar att de före detta jugoslaviska mammorna anser att släkten är viktig då de är närvarande i barnets liv, men att släkten bör överlämna barnuppfostran till dem själva. Det framkommer att detta ibland kan skapa komplikationer, då de äldre släktingarna gärna vill få tycka till i ämnet. De svenska informanterna beskriver att släkten har en roll i deras barnuppfostran på sådant sätt att de får dem att reflektera mycket kring sin egen barndom och uppväxt. Samtliga informanter beskriver att de i första hand skulle ta hjälp av expertkunskaper i frågor rörande barnets välmående.

Resultatet visar att så gott som samtliga mammor i första hand vill rekommendera andra mammor att lita på sig själva och känna att de duger och tro på att de själva vet vad som är bäst för sitt barn. Det råder också nästan total enighet om vad de hoppas att deras barn ska ta med sig ifrån sin barndom och föra vidare till sina barn. Ord som värme, kärlek, respekt, trygghet, närvaro och empati förekom hos nio av de tio mammorna.

5 DISKUSSION

5.1 Metoddiskussion

I vår forskning var vi ute efter att fånga informanternas uppfattningar och erfarenheter kring mammarollen. Det var därför för oss ett självklart val att göra en kvalitativ studie där vi kunde få ta del av ordrika berättelser. Vi anammade ett induktivt förhållningssätt och lät vår studies resultat vägleda oss mot passande teorier och teoretiker. Att arbeta induktivt i forskning innebär att man utgår från observationer i verkligheten för att försöka sammanfatta återkommande mönster till teorier (Wallén 1996). Vi höll alltså medvetet tillbaka vår teoretiska ståndpunkt eftersom vårt mål var att hitta teorier i vårt empiriska material. Vi har under intervjuernas gång kunna ana kopplingar mellan de svar vi har fått och olika teorier. Därmed har teorierna vuxit fram efterhand ur det insamlade datamaterialet.

Målet med vår studie var att få kunskap om hur nyförvärvade normer och traditionella normer påverkar mammor med olika etnisk bakgrund därför bad vi informanterna berätta för oss om deras syn på uppfostran. Vid vår analys av intervjumaterialet så användes den hermeneutiska cirkeln, där det är viktigt att se på del och helhet. Hermeneutisk ansats lämpade sig bra för vår studie då vi ville få ta del av informantens egna beskrivningar och berättelser och därefter tolka innebörden. Den positivistiska inriktningen hade inte lämpat sig alls för vår studie, då det i positivismen går ut på att skapa en så säker kunskap som möjligt (Thurén, 2007). De problem som vi kunde se när vi genomförde vår hermeneutiska studie var att det inte fanns några klara riktlinjer för hur tolkningsarbetet skulle gå till och det gällde således att vi som forskare var kreativa i vårt analysarbete. Studiens empiriska material bestod av intervjupersonernas erfarenheter och åsikter.

Wallén (1996) skriver att en grundläggande metod för att ta reda på människors upplevelser således är helt enkelt att fråga dem. För att få en god förståelse för mammornas åsikter utförde vi därmed tio kvalitativa intervjuer på 30-45 minuter. Fem av intervjuerna var med svenska mammor och fem av dem var med före detta jugoslaviska mammor. Vi använde oss av målinriktaturval samt bekvämlighetsurval. Enligt Bryman (2008) är bekvämlighetsurvalet inte generaliserbart, och vi kan därför inte uppnå någon representativitet i och med vår studie, då vi inte kan säga vilken population som detta stickprov är representativt för. Trots att vår forskning inte är generaliserbar så ser vi att de data som vi har fått fram kan vara intressant genom att ge fördjupad förståelse som kan ligga till grund för en sociologisk analys. Det kan också fungera som en

språngbräda för vidare forskning. Anledningen till att vi ansåg att semistrukturerad intervju var rätt tillvägagångssätt för oss var för att mycket av det material som vi eftersökte i kvinnornas utförliga berättelser skulle ha gått förlorat om vi istället exempelvis hade använt oss av strukturerad intervju med en enkät med färdigtryckta svarsalternativ.

I vår forskning använde vi oss av intervjuer som metod så det var viktigt att vi uppfyllde de etiska kraven. Enligt Wallén (1996) så är ett viktigt inslag i forskningsetiken att inte utelämna eller skada informanten. För att uppfylla detta och göra det tydligt för informanterna så överlämnade vi ett missivbrev till dem. Detta innehöll information gällande syftet med undersökningen, vilka vi som forskare är, det beskrev att resultatet kommer behandlas konfidentiellt, det vill säga att kontaktuppgifter och svar inte utlämnas till någon utomstående. Vi informerade också om att det var frivilligt att delta och att informanten hade rätt att avbryta när som helst. Dessutom upplyste vi våra informanter om att de uppgifter som vi samlade in endast skulle användas för forskningsändamål. Våra informanter godtog detta och gav sitt samtycke till medverkan. Därmed var samtyckeskravet uppfyllt.

När våra intervjuer påbörjades informerades först mammorna om att intervjuerna skulle spelas in på våra telefoner och att deras namn aldrig skulle nämnas, utan varje person skulle gå under en IP siffra. Vi var noga med att ställa öppna frågor såsom “kan du förklara mer”, “kan du förtydliga”. Dessutom upprepade vi ofta det som informanten hade sagt. Vi var medvetna om att våra intervjuer kunde komma att beröra känsliga ämnen då barnuppfostran är ett relativt privat område och kanske inte något som känns självklart att diskutera med utomstående. Vi var därför måna om att få våra intervjupersoner skulle känna sig trygga i kontexten. Alltså i den sociala miljö där intervjuerna ägde rum. Denna trygghet uppfattade vi det som att våra informanter upplevde då de kändes avslappnade och det var lätt att få dem att lämna ordrika berättelser om sina upplevelser och känslor kring moderskapet. Detta ökade också validiteten för vår studie.

Viktigt att tillägga är att i vår forskning förekommer vissa deduktiva inslag då vi i och med att vi själva är mammor, sociologistudenter och dessutom har olika etniska bakgrunder har vår förförståelse med oss. Denna förförståelse använde vi som ett verktyg i vårt arbete. Vi lät den dock inte ta över. Detta kan vi se genom att vi forskare diskuterade frågeställningar och eventuella svar innan intervjuerna ägt rum. Då trodde vi att våra informanter skulle resonera på ett visst sätt, men så var sedermera inte alltid fallet. Resultatet visade i själva verket ibland något helt annat än vad vi trott att det skulle visa. Vissa av våra informanters svar blev således riktiga överraskningar för oss, trots vår förförståelse. Exempel på detta är att vi antog att det fornjugoslaviska mammorna skulle vara påverkade av traditionella normer i högre grad än de

visade sig vara. Att informanterna svarade som de gjorde kan eventuellt förklaras av att de samtliga kom till Sverige som riktigt unga och utbildade sig här och nu arbetar på svenska arbetsplatser. De har därmed socialiserats in i det svenska samhället sedan barnsben och påverkas kanske därmed i högre utsträckning av rådande normer än om de hade kommit hit som äldre.

Med våra erfarenheter i fråga om moderskap och med våra olika etniska bakgrunder så trodde vi oss på förhand kunna se att de frågor som vi skulle forska kring skulle komma att väcka intressanta tankar och skapa spännande konversationer hos våra informanter. Detta upplevde vi stämde bra. Intervjuerna berörde mammorna och fick dem att reflektera över deras eget beteende. Vi fick intrycket att intervjuerna påverkade våra informanter på ett bra sätt. Mammorna gav oss uppskattning för våra frågor som de upplevde intressanta. Det var lätt att få dem att berätta om sina upplevelser och känslor kring moderskapet. Transkriberingarna av dessa berättelser blev sedan vår rådata som vi kunde göra tolkningar av och däri hitta samband som vi redovisar i vårt resultatkapitel. Tolkningar innebär att man förstår något nytt genom att inordna det i tidigare kunskap. Man har en förförståelse. Det vill säga för att förstå något så måste man redan ha förstått (Wallén 1996).

Studiens 71 sidor transkriberad text lästes först grundligt av oss tillsammans för att skapa ett bra grepp om helheten, därefter lades fokus på att finna betydande meningar och återkommande uttryck som kunde ge oss en fördjupad kunskap och hjälpa oss till en bättre förståelse när vi återvände till helheten. Det fanns en god överensstämmelse mellan oss forskare och vi var helt överens om hur empirin skulle tolkas och hur kategorierna skulle skapas. Analysen av arbetet fortsatte utifrån den hermeneutiska cirkeln genom att vi såg på del och helhet tills vi kunde skapa 14 olika teman som vi använde oss av i vår analys. "Bra mamma", "viktigt för barnuppfostran", "barnuppfostrans svårigheter", "varför svårigheter", "hjälper dig", "trygg i värderingar", "jämförelser", "släktens roll", "samhällets roll", "vänners roll", "vem påverkar", "rekommenderar", "skicka med barnet", "scenario" var de meningsbärande ord och kortare meningar som blev våra huvudteman. Under dessa huvudteman skapades underkategorier, cirka sex stycken per huvudtema. Utifrån dessa huvudteman och underkategorier kunde vi dra slutsatser och hitta logiska sammanhang, likheter och skillnader. Exempel på ett betydande uttryck som uppkom i en av våra underkategorier var "vägledning". Det var ett ord som återkom hos samtliga informanter när vi diskuterade vad barnuppfostran innebar. Den här processen menar Bryman (2011) är viktig när texten ska bedömas utifrån kodning. Sammanställningen av intervjuer på detta sätt söker efter mönster, kategorier, inslag och teman som försöker bilda begrepp genom koncentrerade iakttagelser av materialet, det vill säga empirin (Starrin och Svensson, 1994). Här lade vi mycket tid på att gemensamt analysera empirin och tillsammans göra de teoretiska kopplingarna.

Dessa 14 teman som var baserade på våra frågeställningar kunde slutligen sammanställas i tre olika avsnitt där avsnitt ett (4.1) *“Barnuppfostran på bästa sätt”* beskriver informanternas syn på hur en bra mamma ska vara och hur de ser på barnuppfostran. Avsnitt två (4.2) *“Påverkan utifrån”* beskriver mammornas syn på hur omvärlden påverkar dem i deras uppfostringsroll. Avsnitt tre (4.3) *“Ett tips från mig till dig”* beskriver vad mammorna vill tipsa andra mammor om, samt vad de vill att den yngre generationen ska få med sig ifrån dem.

Vad det gäller vår studies validitet och reliabilitet så kan vi i vissa avseenden ställa oss kritiska. Vi har genomfört intervjuerna på var sitt håll, men för att höja reliabiliteten så hade vi kunnat vara delaktiga båda två vid varje intervju. Å andra sidan så kanske just det att vi var ensamma intervjuare bidrog till att informanten var frikostig med sina åsikter på ett annat sätt än hon hade varit om vi hade varit två som intervjuat, då detta eventuellt kunde ha uppfattas av informanten som att denne befann sig i ett underläge. Wallén (1996) skriver att *“...dessutom får man bara riktiga svar om det är ett äkta samtal med givande och taganden”* (Wallén, 1996, s. 76). Detta tog vi fasta på då vi ansåg att samtalet skulle bli fylligare och uppnå bättre kvalitet om vi var ensam intervjuare tillsammans med vår informant. Vi anser att vi har god reliabilitet genom att vi forskare har analyserat och tolkat samtligt intervjumaterial tillsammans.

Något som vi har funderat kring efter våra intervjuer är huruvida resultatet hade sett annorlunda ut om vi hade bestämt oss för andra typer av urval. Om vi exempelvis hade bestämt att alla informanterna skulle ha barn i samma, eller väldigt liknande ålder, eller att alla mammor skulle vara förstagångsmammor. Detta med tanke på att mammarollen eventuellt förändras i takt med att barnet växer och att det därför kan vara helt andra saker som är relevanta för en som är mamma till en ettåring än vad som är relevant för en mamma till en tioåring. Det kan eventuellt också skilja sig mellan vad som är relevant för en mamma med ett barn och en tvåbarnsmamma. Nu hade våra informanter ett till två barn i åldern sju månader till 12 år. Vi kan dock se att vi skulle haft vissa problem att hitta informanter och därmed haft svårt att genomföra så många intervjuer som vi hade velat göra om vi haft så snäva urvalskriterier.

En annan fundering är hur resultatet hade sett ut om vi inte själva varit mammor. Troligtvis skulle haft svårt att tolka och förstå empirin utan denna förförståelse. Utan vår förförståelse hade vår forskning antagligen varit deduktiv och därmed hade säkerligen våra frågeställningar sett annorlunda ut, då de hade utgått ifrån tidigare teorier. Under arbetets gång har vi reflekterat mycket kring våra egna tankar om uppfostringsrollen.

Denna forskning har utgått ifrån ontologisk idealism, då huvudsyftet har varit att skapa förståelse för informanternas syn på uppfostran och också tolka deras verklighet. Genom att först ha fått ta del av mammornas egna utsagor och

därefter, med hjälp av vår egen förförståelse och vårt förnuft ha tolkat materialet och dragit slutsatser så har vi kunnat skapa ny kunskap gällande de två olika etniska gruppernas syn på mammavollen och uppfostran.

Återigen, vi är väl medvetna om att vi inte nått någon generaliserbar sanning i vår forskning, då det är för få intervjupersoner som medverkar (Kvale och Brinkmann, 2009) En annan anledning till att vår studie inte är generaliserbar är att det är omöjligt att frysa en social miljö (Bryman, 2008) så de tolkningar som vi gjort och de mönster som vi funnit kanske inte alls kommer vara detsamma hos samma mammor om vi skulle göra om studien om ett år. Trots att vi är medvetna om dessa dilemman så upplever vi att vi lyckades fånga det vi ville med våra intervjuer och att vi funnit svar på våra frågeställningar på ett tillfredställande sätt. Vi ändrade lite kring frågeställningarna efter våra pilotintervjuer. Bland annat så tog vi bort en fråga som vi insåg överlappade en av våra andra frågor. Vi adderade istället en ny fråga som vi tyckte var av intresse för vår forskning. Vi var noga med att ställa följdfrågor som “kan du förklara mer”, “kan du utveckla”, “kan du fördjupa”. Detta hjälpte oss att få informanterna att öppna sig och förklara på ett utförligt sätt vad de menade. Patton (2002) menar att för att genomföra lyckade intervjuer krävs ett genuint intresse för andra människors perspektiv. Detta upplever vi att vi har varit lyhörda för, då vi visade ett genuint intresse för våra informanter och det som de ville berätta för oss. Vi har på ett uppriktigt sätt varit intresserade av att genomföra den här forskningen och det tror vi har avspeglats på vårt arbete.

5.2 Resultatdiskussion

Resultatet i vår forskning belyser hur mammor ser på mammavollen och på barnuppfostran. Det visar i vilken utsträckning som mammorna påverkas av traditionella normer och av nyförvärvade normer. Resultatet visar också på skillnader och likheter i uppfostran mellan de svenska mammorna och de före detta jugoslaviska mammorna och därmed anser vi att vårt syfte uppnåtts.

I forskningen ämnade vi fånga informanternas åsikter kring mammavollen och uppfostransrollen. Därför var det för oss ett självklart val att göra en kvalitativ studie och anamma ett induktivt förhållningssätt där vår studies resultat fick vägleda oss mot passande teorier och teoretiker. Därmed hölls vår teoretiska ståndpunkt medvetet tillbaka då vårt mål var att hitta teorier i vårt empiriska material. Målet med studien var att få kunskap om hur nyförvärvade normer och traditionella normer påverkar mammor med olika etnisk bakgrund och därför fick informanterna berätta för oss om deras syn på uppfostran.

Intressant är, att trots vår förförståelse, så visar resultatet vid vissa frågeställningar något helt annat än vad vi trodde att det skulle visa. Bland annat

trodde vi forskare att resultatet skulle visa att de före detta jugoslaviska mammorna i mycket större utsträckning skulle vända sig till den äldre generationen i slakten för råd och tips. Vi trodde att de traditionella jugoslaviska normerna skulle präglade dessa mammors uppfostringssätt. Istället klargjorde vår studie att de före detta jugoslaviska mammorna i stor grad använder sig av samhällets experthjälp när de anser sig behöva hjälp utifrån. Detta främst från förskola och BVC.

I Glassman och Eisikovits (2006) studie som vi relaterade till i kapitlet tidigare forskning, beskrivs det hur traditioner suddas ut genom generationsväxlingar. Det här tycker vi oss kunna se även hos våra före detta jugoslaviska informanter som beskriver hur deras äldre släktingar har med sig traditionsnormer ifrån ursprungslandet som informanterna inte riktigt kan förlika sig med. Exempel på detta är graden av inflytande på det lilla barnet. De äldre släktingarna som ofta tidigare bott i generationsboenden anser sig ha stor rätt att tycka till kring barnets uppfostran, medan informanterna anser sig vilja sköta uppfostran själva tillsammans med sin partner.

Analyseras detta på makrosociologisk nivå så finner vi det intressant då sociologin studerar förhållandet mellan människans förmåga att bestämma sin egen livsbana och ramarna i samhället som människan befinner i (Månsson, 2010). I analysen framkommer att människan till stor del präglas av de normer, det vill säga ramarna, som råder i det samhälle som den lever i. Vi kan se hur de före detta jugoslaviska informanterna anser det vara viktigt att ha äldre släktingar närvarande i sina barns liv, men inte i sådan utsträckning att de har större inflytande än de nyförvärvade normerna som förespråkas i det samhälle som informanterna lever i. Detta resultat var en överraskning för oss, trots vår förförståelse.

Vi frågar oss om resultatet som framkommer i analysen kring de nyförvärvade normernas inflytande beror på att de mammor som intervjuats kom till Sverige redan som barn och har gått i svensk grundskola, svenskt gymnasium och också på svensk högskola/universitet. De arbetar nu också på svenska arbetsplatser. Således har informanterna under många år socialiserats in i det svenska samhället och har påverkas under lång tid. Detta går att koppla till Giddens (2003) socialisationsteori, där han skriver att socialisation är en livslång process som ständigt formas utifrån sociala interaktioner. Han menar vidare att socialisationen är något som individen själv kan styra och forma (ibid). Är informanterna därför mer mottagliga för de nyförvärvade normerna än om de exempelvis hade kommit till Sverige som vuxna, haft svårigheter att lära sig språket och kanske därigenom hamnat utanför på arbetsmarknaden? Att vara utan arbete och ha språksvårigheter leder lätt till utanförskap och segregering i samhället.

Har kanske våra informanter haft det lättare att socialiseras in i det svenska samhället tack vare deras europeiska ursprung? Underlättar det att härstamma från samma världsdel? Den geografiska närheten kanske trots allt bidrar till likheter i större utsträckning än vad vi tror och är kanske därför en faktor till att det uppstår färre stora kulturkrockar.

Vår förförståelse hjälpte oss när vi diskuterade hur vi trodde att de svenska informanterna skulle svara på frågorna. Bland annat trodde vi att vänner och sociala medier skulle vara viktiga i mammornas syn på uppfostran. Detta var något som stämde helt. När de svenska mammorna beskrev sin släkts roll i deras barnuppfostran förklarade de att de påverkas såtillvida att de reflekterar mycket kring sin egen barndom och uppväxt. De vill undvika de misstag som föräldrarna gjort och ta med sig de bra sakerna in i sin egen uppfostran. I övrigt påverkar inte traditionella normer dessa informanter nämnvärt. Castells (2001) tankar kring nätverkssamhället går att relatera till de svenska mammorna som liksom Castells beskriver hur deras identiteter påverkas av sociala medier och hur det skapas nya förutsättningar för människans identitetsskapande. Castells (2001) menar att vi kan se hur sociala medier har blivit ett allt större inslag i många människors liv och att det står varje människa fritt att välja vad vi vill läsa och vad vi vill visa upp. Detta stämmer överens med den empiri som vår forskning visar där mammorna i hög grad påverkas och stressas av vad som skrivs på sociala medier.

Nedan diskuteras resultatet och svaren på frågeställningarna utifrån de två olika etniska grupperingarna, då en del av syftet är att titta på skillnader och likheter i uppfostransrollen mellan svenska och före detta jugoslaviska mammor.

Empirin från de före detta jugoslaviska informanterna visar att de i högre grad än de svenska informanterna anser att det är viktigt att en bra mamma har regler, sätter gränser och tar ansvar. Intervjuszvaren visar att gränsdragning och rutiner är vanliga svårigheter hos den här etniska gruppen, men även samhällets och äldre släktingars påverkan kan orsaka svårigheter i deras uppfostran av barnet. Här framkommer ett tydligt mönster hos de före detta jugoslaviska mammorna då de nästan genomgående menar att de oftast söker hjälp hos sig själva för att lösa problem. De berättar att deras engagemang, starka vilja och starka övertygelse hjälper dem. De före detta jugoslaviska mammorna anser sig trygga i sina egna värderingar gällande barnuppfostran och det är inte fullt så vanligt hos dem som hos de svenska mammorna med jämförelser barn emellan. Majoriteten menar att de aldrig jämför då de vet att alla barn utvecklas i sin egen takt. Mammornas förhållningssätt menar vi beror på sättet som de själva är uppfostrade på. Här kan vi med hjälp av vår förförståelse då en av oss forskare har bosniskt ursprung, beskriva att dessa mammor i deras uppväxt har präglats av vikten av att ha en stark tro på sig själv och att lita till sig själv. De har också fått lära sig att problem hålls inom familjen.

De före detta jugoslaviska mammorna menar också att släkten har en viktig roll. Inte bara för att de präglat mamman under hennes uppväxt, utan för att de faktiskt är närvarande i barnets liv. Detta går att relatera till studien av Crippen och Brew (2015) som beskriver hur interkulturella föräldrar som lever tillsammans ser på betydelsen av att ursprungslandets kulturella traditioner förs vidare till barnen. De beskriver hur flera deltagare i studien helt förlitar sig på att mor- och farföräldrar från ursprungslandet ska föra vidare traditioner, normer och värden till deras barn (ibid). Studien visar att de före detta jugoslaviska informanterna anser det viktigt att deras släktingar är närvarande i barnets liv och vi tolkar det som att de på detta sätt vill att släkten indirekt ska få tillfälle att prägla barnet och därigenom föra vidare de traditionella normer som de anser vara viktiga.

Trots att de före detta jugoslaviska mammorna tycker att familjen har en väldigt betydelsefull roll, så menar de att släktingarna bör överlämna barnuppfostran till dem själva. Det framkom att detta ibland kan skapa komplikationer, då de äldre släktingarna gärna vill få tycka till i ämnet. Som vi tidigare nämnt så kan vi i vår empiri se hur informanterna i hög grad påverkas av experter. Mammorna från före detta Jugoslavien förklarar att de tycker att samhället har en stor roll i deras barnuppfostran. De menar att det är väldigt viktigt att ha en god kommunikation med experterna i barnets förskola och på BVC. Detta går att relatera till Giddens (1997) som menar att barnets fostran numera oftare styrs av råd och anvisningar ifrån experter än från kunskaper som går från generation till generation. Giddens (2003) menar fortsättningsvis att en avtraditionalisering har ägt rum. Han menar med detta att traditioner visserligen finns kvar, men att dess betydelse har förändrats och i många fall försvagats (ibid). Giddens (2003) fortsätter med att beskriva hur det här i västvärlden bedrivs en kamp mellan traditionen och moderniteten.

Valencia (2015) skriver om expertkunskaper. Hon beskriver hur det ständigt pågår förhandlingar mellan mammorna som är vardagsexperter och de individer som besitter expertkunskaper. Valencia (2015) menar att föräldrarnas vardagskunskaper ofta står lägre i kurs än de kunskaper som experterna lär ut. Giddens (1997) beskriver vidare hur vi idag har ett stort behov av olika expertsystem för att få tillgång till kunskap. Han menar att barnets fostran ofta styrs av råd och anvisningar ifrån individer med expertkunskaper. Detta är något som också Beck och Beck-Gernsheim (2004) menar att dagens föräldrar har behov av, då de vill kunna möta de krav som ställs på dem i dagens samhälle. Dessa expertsystem hjälper individerna att hitta rätt i föräldrarollen.

Giddens (1997) menar också att vi kan se ett tydligt mönster som visar hur experterna nu tagit över den roll som släktens äldre kvinnor tidigare hade, då det förr var de som ansågs sitta inne med expertkunskaperna. Han menar att detta är

något som kan skapa spänningar inom släkten. Som vi nämnde tidigare i texten så stämmer detta väl med vår empiri då de före detta jugoslaviska mammorna menar att deras val att vända sig till experter kan skapa problem hos dem då de äldre släktingarna gärna vill få säga sitt i ämnet. De före detta jugoslaviska informanterna påverkas tydligt i större utsträckning av de nyförvärvade normer som präglar samhället de lever i och i allt mindre utsträckning av traditionella normer. Detta framkom tydligt hos bland annat IP5 som beskriver hur hon jobbar hårt med att skaffa sig rutiner kring mat och sömn för det har BVC sagt att hon bör göra. Hon beskriver hur detta står i kontrast till hennes moder som talat om hur hon i sin uppfostran varit friare i sina rutiner och inte låtit sig hindras av dessa.

Är det återigen rimligt att tro att de nyförvärvade normernas och expertkunskapernas makt över våra informanter har att göra med att de socialiserats in i det svenska samhället under en så pass lång tid? Hade resultatet sett annorlunda ut om informanterna hade anlänt till Sverige under de senaste åren? Detta i enighet med Giddens (1996) tankar kring det moderna samhället där seder och traditioner får en allt mindre roll i individens liv.

Empirin från de etniskt svenska mammorna visar att dessa informanter anser att en god mamma, förutom att vara närvarande, också bör se till sitt egna välmående och vilja vara lycklig själv och på så sätt vara en god förebild. De svenska mammorna anser alltså att deras eget välmående är viktigt då de, genom att själva må bra anser sig bli bättre mammor. Detta stämmer väl med Brembäcks (1998) forskning där de unga mammorna menade, liksom fyrtiotalistmammorna att de ville uppfostra sina barn till självständiga individer, men de var noga med att de inte ville utplåna sig själva för det. De hade fortfarande önskingar och ambitioner för sin egen del. Vi kan se likheter med mammorna i vår studie då de gärna vill kunna kombinera moderlighet med självförverkligande.

De svårigheter som de svenska informanterna upplever som jobbigast att hantera är den egna osäkerheten. De menar att de upplever att den yttre påverkan från samhällets gör det svårt att vara säker i sin mammaroll. De menar att det i dagens samhälle hela tiden känner oro för vad andra ska tycka och för att de beslut som de tar gällande sina barn inte ska vara de rätta. Detta går att koppla till Bauman (2002) som menar att det inte längre finns någon tydlig struktur och någon som gör valen åt oss. Han menar vidare att den ambivalente samhällsmedborgaren saknar tydliga ideal och att individen har ett ständigt tryck på sig att prestera. Även Giddens (1997) menar att vi idag själva bär ett stort eget ansvar för att skapa vår egen identitet. Således bär vi rimligtvis också ett stort eget ansvar för att skapa även våra barns identitet på allra bästa sätt.

I analysen av svaren från de svenska mammorna framkommer det att det har skett en förändring i synen på moderskap under de senaste årtiondena. Mamman har gått från att vara en individ som lär ut regler, till att nu vara någon som i första hand ger kärlek och omsorg till sitt barn och ser regler som något av underordnad betydelse. Detta visar sig bland annat hos IP10 som beskriver hur mycket hon påverkas av alla diskussioner kring hur och vad man bör ge sitt barn ifråga om tid och kärlek. Hon menar att det inte längre talas om gränssättning utan mer om detta med att ge. Det här går att relatera till Brembecks (1998) forskning av mödrar från olika årtionden. Fyrtioalisterna menade att en förälders uppgift var att skapa en moraliskt ansvarsfull individ av det råmaterial som var barnet, medan nittiotalets mammor såg att en förälders uppgift i första hand var att finnas där och hjälpa till om något gick fel (ibid).

När våra informanter beskriver vad eller vem som hjälper dem i deras moderskap så berättar de svenska mammorna att de oftast vänder sig till sin partner eller sina vänner för stöd och hjälp. Flera av mammorna beskriver hur de tar hjälp från vänner som har jämgamla barn. De svenska mammorna känner sig inte fullt så trygga som de före detta jugoslaviska mammorna i sina egna värderingar gällande barnuppfostran och det är mer förekommande med jämförelser av barn emellan hos de svenska mammorna. Dessa är ibland medvetna och ibland omedvetna om sina jämförelser. Även här ser vi en koppling till Bauman (2002) som säger att otryggheten har blivit en central del av människans liv. Han menar att individen idag är så fokuserad på individuella lösningar på sina problem istället för som förr, med hjälp av medborgerlig gemenskap. Bauman (2002) beskriver hur den ambivalente samhällsmedborgaren saknar ett tydligt ideal och att det därmed är ett ständigt tryck på individen att prestera. Ökade valmöjligheter och allt större valfrihet ger oss visserligen frihet, men det skapar också nya förväntningar att leva upp till. Vi ska förverkliga oss själva och ta vår plats i samhället (ibid).

I intervju svaren från de svenska mammorna framkommer det att släktens roll i deras barnuppfostran påverkar, endast såtillvida att informanterna reflekterar kring sin egen barndom och uppväxt för undvika de misstag som föräldrarna gjort och för att ta med sig de bra sakerna in i sin egen uppfostran. Vi tycker oss således se att de traditionella normerna har en betydligt mindre påverkan på de svenska mammornas uppfostransroll än vad samhällets rådande normer har.

Emellertid framkommer det att vissa intervjuresultat inte skiljer sig alls, oavsett etnisk grupptillhörighet. Alla informanter, både svenska och före detta jugoslaviska, menar att för att vara en god mamma så bör du framförallt vara närvarande. Även positiva emotioner såsom att ge kärlek, tillgodose barnets behov och skapa en god relation tycker samtliga mammor är viktigt att tänka på. Lika många före detta jugoslaviska mammor som svenska mammor anser att i första hand ska uppfostran innebära vägledning och guidning av barnet. De

menar att det är viktigt att ge barnet en bra grund att stå på, förmedla en god uppväxt och lära dem empati och medkänsla.

I analysen framkommer att båda etniska grupperna anser att de i hög grad påverkas av sociala medier. Detta kan relateras till Bäck-Wiklund & Bergsten (1997) som menar att media representerar olika föreställningar om hur en lycklig och framgångsrik familj ska se ut. Deras bild genomsyrar idag hela samhället och påverkar moderskapet på flera olika sätt. Media riskerar i dagens samhälle att skapa en känsla av otillräcklighet hos mammor genom exempelvis TV-program och tidningar (ibid). Uppfattningen återfinns också i Brembäcks (1998) studie.

Det råder en nästan total enighet bland informanterna kring vad de vill råda andra mammor till, då nio av tio menar att de vill säga till mammorna att lita på sig själva, känna att de duger och tro på att de själva vet vad som är bäst för deras barn. Detta var något som vi forskare fann intressant, då flera av de svenska informanterna uppgav att de inte själva kände sig helt trygga i sina egna värderingar gällande barnuppfostran, men trots detta vill de alltså föra fram budskapet att man duger till andra mammor. De råder också så gott som enighet även kring vad informanterna hoppas att deras barn ska ta med sig från sin barndom och föra vidare till sina barn. Här är det värme, kärlek, respekt, trygghet, närvaro och empati som återkommer hos nästan samtliga mammor. Empirin visar alltså att det uppenbarligen finns vissa grundläggande tankar kring moderskapet som delas av mammor i det svenska samhället, oavsett etnicitet.

Vårt resultat visar att moderskapet är ett komplext och svårt uppdrag. Det är ständigt föränderligt och handlar mycket om att ta beslut. I allt från små vardagliga saker som till stora livsavgörande frågor. Mamman stöter på många svårigheter då hon dels ska förhålla sig till sin egen uppfattning, det vill säga de minnen som hon har ifrån sin egen uppväxt, släktens traditionella normer samt de normer som råder i ett samhälle som står i ständig utveckling. Dessutom tvingas hon förhålla sig till idealbilden av mamman så som den är konstruerad av media.

5.3 Avslutande diskussion och slutsatser

Den slutsats som vi väljer att dra av vår forskning är att de normer som präglar samhället där människan lever har absolut mest påverkan på denne. Även om vi värdesätter och vill föra vidare traditionella normer så kommer dessa att vara av underordnad betydelse i uppfostringsprocessen, oavsett vår etniska härkomst.

De före detta jugoslaviska mammorna som vi har intervjuat är alla födda utanför Sveriges gräns. De har visserligen bott i Sverige större delen av sitt liv, men de

har vuxit upp tillsammans med sina föräldrar som uppfostrat informanterna enligt traditionella jugoslaviska normer. Trots denna påverkan från hemmet under uppväxten så ser vi hur de traditionella normerna redan under denna generation har förändrats och de samtida samhällsnormerna och den expertkunskap som det svenska samhället är uppbyggt på har större inflytande. Detta finner vi både intressant och en smula förvånande. Ska vi sitta in i framtiden så gissar vi att de traditionella normernas påverkan kommer minska än mer under nästkommande generations uppväxt.

En ytterligare slutsats är att en del av de svenska mammorna som vi intervjuat känner en osäkerhet i sin barnuppfostran. Denna osäkerhet tycks grunda sig i att både samhället och media målat upp en idealbild av hur moderskapet ska gå till. Läger vi dessutom till experternas kunskaper som vi hela tiden har att förhålla oss till så är det lätt att börja ifrågasätta sig själv och känna sig vilse och misslyckad.

Slutligen vill vi belysa hur vissa moderliga tankar och åsikter gäller oavsett etnicitet hos informanterna. Här handlar det främst om att alla mammorna i forskningen är måna om sina barn och vill dem sitt bästa. Analysen visar att en god mamma bör vara närvarande, ge kärlek och tillgodose barnets behov. De ska vägleda barnet och ge det en stabil grund att stå på samt förmedla en god uppväxt och lära ut empati och medkänsla. Är det kanske rent av så att detta är universella åsikter som delas av alla mammor runt om i världen?

5.4 Förslag till framtida forskning

Utifrån vårt forskningsresultat har nya problemformuleringar skapats hos oss. Vi har diskuterat förslag på framtida forskning och kommit fram till att det skulle vara intressant att också intervjuva mammor som bor kvar i Balkanområdet. Empirin ifrån dessa skulle kunna stärka eller omkullkasta våra teser om att det är de samtida samhälliga normerna som först och främst präglar mammornas uppfostringssätt. Att ha empiri från etniskt svenska mammor, mammor från före detta Jugoslavien men som är boende i Sverige, samt mammor från samma ursprungsområde och som fortfarande befinner sig i detta område skulle kunna utveckla forskningen ytterligare en dimension.

Det skulle också vara intressant att göra liknande forskning, men avgränsa informanterna ytterligare genom att intervjuva mammor med exempelvis endast ett barn och där informanternas barn ska vara i liknande ålder. Skulle resultatet se annorlunda ut med andra intervjupersoner eller skulle resultatet visa sig ligga nära det resultat som vi uppnått?

Ytterligare ett intressant förslag till vidare forskning vore att intervjua “den äldre generationen”. Det vill säga våra informanternas mammor som också är bosatta i Sverige. Detta för att skapa oss en bild av hur även de ser på traditionella normer kontra nyförvärvade normer i deras nya hemland Sverige.

6 REFERENSER

Tryckta källor

Alvesson, Mats & Sköldbberg, Kaj (2008). Andra upplagan. *Tolkning och reflektion. Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.

Bauman, Zygmunt (2002). *Det individualiserade samhället*. Göteborg: Daidalos.

Beck, Ulrich & Beck-Gernsheim, Elisabeth, (2002). *Individualization: Institutionalized Individualism and its Social and Political Consequences*. London; Sage Publications Ltd

Beck, Ulrich & Beck-Gernsheim, Elisabeth (2004). *The Normal Chaos Of Love*. Oxford: Polity Press

Berger, Peter & Luckmann, Thomas (1998). *Kunskapssociologi. Hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet (2:a upplagan)*. Stockholm: Wahlström & Widstrand.

Brembeck, Helene (1998). *Inte bara mamma: en etnologisk studie av unga kvinnors syn på moderskap, barn och familj*, Etnologiska institutionen, Univ., Göteborg, 1998

Bryman, Alan (2008). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Andra upplagan. Malmö: Liber.

Bäck-Wiklund, Margareta & Bergsten, Birgitta (1997). *Det moderna föräldraskapet. En studie av familj och kön*. Stockholm: Natur och Kultur

Bäck-Wiklund, Margareta & Johansson Thomas (2012). *Nätverksfamiljen*. Stockholm: Natur och Kultur

Castells, Manuel (2001). *Informationsåldern. Ekonomi, samhälle och kultur, band 1. Nätverkssamhällets framväxt*. Göteborg; Daidalos.

Dahrendorf, Ralf (1971). *Homo Sociologicus. Om människan och rollerna*. Uppsala: Wikströms tryckeri AB.

Giddens, Anthony (1997). *Modernitet och självidentitet. Självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos

Giddens, Anthony (2003). *En skenande värld. Hur globaliseringen är på väg att förändra våra liv*. Stockholm: SNS Förlag.

Gilje, Nils & Grimen, Harald (2007). *Samhällsvetenskapernas förutsättningar*. Göteborg: Daidalos.

Gustavsson, Bengt (2004). *Kunskapande metoder*. Lund: Studentlitteratur

Herzberg Johnsen, Birgit (1982). *Myten om den onde stemor fra folketradisjon til masselitteratur*. Oslo: Universitetsforlaget

Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Månsson, Per (2010). *Båten i parken*. Falun: Norstedts Förlagsgrupp AB

Patel, Runa och Davidson, Bo (2011). *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Patton, Michael Quinn (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. 3.ed. London: SAGE.

Starrin, Bengt & Svensson, Per-Gunnar (Red) (1994). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur.

Thurén, Torsten (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Malmö: Liber.

Wallén, Göran (1996). *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur

Ödman, Per - Johan (2003). Hermeneutik och forskningspraktik, i B. Gustavsson (red.), *Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen (71-94)*. Lund: Studentlitteratur.

Elektroniska källor

Anne Oakley. *Becoming a mother* (u.å.). Hämtad 2015-12-09, från http://www.annoakley.co.uk/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=11&Itemid=10

Crippen, Cheryl & Brew Leah (2015). *Strategies of Cultural Adaption in Intercultural Parenting*. Hämtad 2015-12-06, från <http://tfj.sagepub.com.e.bibl.liu.se/content/21/3/263.full.pdf+html>

Irit Glassman & Rivka A. Eisikovits (2006). *Intergenerational Transmission of Motherhood Patterns: Three Generations of immigrant Mothers of Moroccan Descent in Israel*. Hämtad 2015-12-07, från <https://eds-a-ebshost-com.e.bibl.liu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=5c9da3f4-0686-4663-aab8-38fdc703f5b0@sessionmgr4001&hid=4205>

Statistiskacentralbyrån (2013). *Äldre mammor vanligare förr*. Hämtad 2015-12-08, från http://www.scb.se/statistik/_publikationer/le0001_2013k01_ti_02_a05ti1301.pdf

Statistiskacentralbyrån (2013). *Fortsatt ökning av utrikesfödda i Sverige*. Hämtad 2015-12-09, från http://www.scb.se/sv/_hitta-statistik/artiklar/fortsatt-okning-av-utrikes-fodda-i-sverige/

The UK Data Service (u.å). *Pioneer Detail*. Hämtad 2015-12-17, från https://www.ukdataservice.ac.uk/teaching-resources/pioneers/pioneer-detail?id=pioneer_people_oakley

Valencia, Lorena (2015). *Being a Mother, Practicing Motherhood, Mothering Someone: The Impact of Psy-Knowledge and Processes of Subjectification*. Hämtad 2015-12-07, från <http://jfi.sagepub.com.e.bibl.liu.se/content/36/9/1233.full.pdf+html>

Vetenskapsrådet (u.å). *Forskningsetiska principer- inom humanisk-samhälls vetenskaplig forskning*. Hämtad 2015-12-06, från <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

6.1 Bilaga 1: Missivbrev

Hej!

Vi heter Hanna Wisell och Senahida Dervisic och vi studerar ämnet Sociologi vid Linköpings universitet, filosofiska fakulteten, institutionen för beteendevetenskap och lärande (IBL). Under den här terminen, hösten 2015 läser vi 30 högskolepoäng i kursen "Sociologi 3". I kursen ingår en C-uppsats för 15 högskolepoäng.

Vi planerar att forska kring synen på moderskap och barnuppfostran och vi vill öka kunskapen om skillnader och likheter mellan olika etniska grupper. Vi planerar att genomföra cirka 10 intervjuer med mammor i åldern 25-35 år. Fem av intervjuerna ska vara med etniskt svenska mammor och fem av intervjuerna ska vara med mammor med ursprung från forna Jugoslavien bosatta i Sverige. Intervjuerna beräknas pågå i cirka 30-45 minuter.

För att göra det bekvämt och enkelt för er som intervjupersoner planerar vi att genomföra intervjuerna i er hemmiljö. Vi hoppas detta känns bra för er, annars kan vi självklart lösa det på annat sätt, exempelvis genom att genomföra intervjuerna hemma hos oss som intervjuar, på ett café, ett bibliotek eller ett grupprum på universitetet. Du får bestämma den plats som passar dig bäst.

Vi vill betona att du som deltar i studien kommer att behandlas med största möjliga konfidentialitet och att du som deltagare har rätt att avbryta och hoppa av studien om så önskas. Vi som forskare kommer även att uppfylla nyttjandekravet, som innebär att de uppgifter som samlas in endast kommer att användas för forskningsändamålet och att studien kommer att redovisas på sådant sätt att identiteten inte röjs.

Vi är väldigt tacksamma över att du vill bidra med din tid och ditt engagemang till vårt kommande arbete.

Med vänliga hälsningar
Hanna Wisell & Senahida Dervisic

6.2 Bilaga 2: Intervjuguide

IP:

Ålder:

Födelseort:

Vistelsetid i Sverige:

Familjeförhållande:

Antal barn, barnens kön och deras ålder:

Utbildning:

Arbete:

Tema 1. BARNUPPFOSTRAN

1. Vad innebär det för dig att vara en bra mamma?
2. Vad innebär barnuppfostran för dig?
3. Vad är viktigast för dig när du uppfostrar ditt/dina barn?
4. Vilka svårigheter upplever du att du stöter på i din barnuppfostran?
5. Vad tror du dessa svårigheter beror på?

Tema 2. PÅVERKAN

6. Vem eller vad hjälper dig med svårigheterna?
7. Känner du dig trygg i dina egna värderingar gällande ditt barns uppfostran?
8. I hur stor utsträckning jämför du ditt barn med andras barn?
9. Vad tror du att din släkt har för roll i ditt barns uppfostran?
10. Vad tror du att samhället (media, bvc, förskola/skola, politiska beslut) har för roll i ditt barns uppfostran?
11. Vad har dina vänner för roll i ditt barns uppfostran?
12. Upplever du att du lyssnar annorlunda på din omvärld (familj/samhället) nu i jämförelse med när ditt barn var yngre?

Tema 3. ETNICITET

13. Vad och vem tror du påverkar dig mest i din roll som mamma?

Tema 4. FRAMTID

14. Vad skulle du rekommendera andra mammor att tänka på i sin barnuppfostran?
15. När det är dags för ditt barn att i sin tur uppfostra sina barn, vad önskar du att din son/dotter har fått med sig ifrån dig gällande barnuppfostran?

Tema 5. SCENARIO

16. Du känner dig orolig för ditt barn och behöver prata med någon, vem vänder du dig till om:
 - a) ditt barn under en längre tid har sovit väldigt dåligt
 - b) ditt barn har fått konstiga utslag på kroppen som inte verkar försvinna av sig självt